

Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2023/24: MJU10

Fiskeripolitik

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden om fiskeripolitiska åtgärder från allmänna motionstiden 2023/24, framför allt med hänvisning till pågående arbete. Motionsyrkandena handlar bl.a. om åtgärder för miljömässigt hållbara bestånd, åtgärder för att främja svensk fiskerinäring, fiskerikontroll, vattenbruk samt fritidsfiske och fisketurism.

I betänkandet finns 16 reservationer (S, SD, V, C, MP).

Behandlade förslag

Cirka 90 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2023/24.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	6
Ärendet och dess beredning.....	6
Utskottets överväganden.....	7
Vissa bevarandeåtgärder på svenskt territorialhav	7
Fiskekvoter.....	11
Selektiva redskap, bifångst och utkast.....	15
Övergivna och förlorade fiskeredskap.....	19
Åtgärder för att bevara ålen.....	22
Forskning om fiskutsättning.....	26
Åtgärder för att främja svensk fiskerinäring.....	28
Fiskerikontroll	30
Vattenbruk.....	35
Fritidsfiske och fisketurism.....	39
Vissa frågor om samarbete och om miljömotorer i fiskebåtar.....	42
Motioner som bereds förenklad.....	45
Reservationer	46
1. Vissa bevarandeåtgärder på svenskt territorialhav, punkt 1 (S).....	46
2. Vissa bevarandeåtgärder på svenskt territorialhav, punkt 1 (MP)	46
3. Fiskekvoter, punkt 2 (S, V, MP).....	47
4. Fiskekvoter, punkt 2 (C).....	48
5. Selektiva redskap, bifångst och utkast, punkt 3 (S)	49
6. Selektiva redskap, bifångst och utkast, punkt 3 (SD)	49
7. Selektiva redskap, bifångst och utkast, punkt 3 (MP).....	51
8. Övergivna och förlorade fiskeredskap, punkt 4 (SD)	51
9. Övergivna och förlorade fiskeredskap, punkt 4 (C).....	52
10. Alternativ till utsättningar för att gynna ålbeståndet, punkt 6 (SD)	52
11. Forskning om fiskutsättning, punkt 7 (SD)	53
12. Fiskerikontroll, punkt 9 (S)	54
13. Fiskerikontroll, punkt 9 (MP).....	54
14. Vattenbruk, punkt 10 (S)	55
15. Vattenbruk, punkt 10 (C).....	55
16. Fritidsfiske och fisketurism, punkt 11 (SD).....	56
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	57
Motioner från allmänna motionstiden 2023/24	57
<i>Bilaga 2</i>	
Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet	67

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Åtgärder för miljömässigt hållbara bestånd

1. Vissa bevarandeåtgärder på svenskt territorialhav

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:1873 av Emma Nohrén m.fl. (MP) yrkandena 16, 19, 24 och 25,
2023/24:2209 av Ann-Charlotte Hammar Johnsson m.fl. (M) yrkande 3
och

2023/24:2629 av Anna-Caren Sätherberg m.fl. (S) yrkande 26 i denna
del.

Reservation 1 (S)

Reservation 2 (MP)

2. Fiskekvoter

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:894 av Jan Riise och Emma Nohrén (båda MP),

2023/24:2479 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkande 19 och

2023/24:2628 av Anna-Caren Sätherberg m.fl. (S) yrkande 27.

Reservation 3 (S, V, MP)

Reservation 4 (C)

3. Selektiva redskap, bifångst och utkast

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:402 av Beatrice Timgren m.fl. (SD) yrkandena 7–10,

2023/24:1873 av Emma Nohrén m.fl. (MP) yrkande 15 och

2023/24:2629 av Anna-Caren Sätherberg m.fl. (S) yrkande 26 i denna
del.

Reservation 5 (S)

Reservation 6 (SD)

Reservation 7 (MP)

4. Övergivna och förlorade fiskeredskap

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:402 av Beatrice Timgren m.fl. (SD) yrkandena 26 och 29 samt

2023/24:2479 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkande 22.

Reservation 8 (SD)

Reservation 9 (C)

5. Fiskemöjligheterna när det gäller ål

Riksdagen avslår motion

2023/24:402 av Beatrice Timgren m.fl. (SD) yrkande 51.

6. Alternativ till utsättningar för att gynna ålbeståndet

Riksdagen avslår motion

2023/24:402 av Beatrice Timgren m.fl. (SD) yrkande 49.

Reservation 10 (SD)

7. Forskning om fiskutsättning

Riksdagen avslår motion

2023/24:402 av Beatrice Timgren m.fl. (SD) yrkande 40.

Reservation 11 (SD)

*Övriga fiskeripolitiska frågor***8. Åtgärder för att främja svensk fiskerinäring**

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:761 av Jennie Wernäng (M) och

2023/24:2487 av Catarina Deremar och Anne-Li Sjölund (båda C).

9. Fiskerikontroll

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:1920 av Magnus Manhammar (S),

2023/24:2628 av Anna-Caren Sätherberg m.fl. (S) yrkande 26 och

2023/24:2669 av Märta Stenevi m.fl. (MP) yrkande 115.

Reservation 12 (S)

Reservation 13 (MP)

10. Vattenbruk

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:2479 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkande 21 och

2023/24:2628 av Anna-Caren Sätherberg m.fl. (S) yrkande 25.

Reservation 14 (S)

Reservation 15 (C)

11. Fritidsfiske och fisketurism

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:402 av Beatrice Timgren m.fl. (SD) yrkande 42 och

2023/24:1403 av Ann-Sofie Alm (M).

Reservation 16 (SD)

12. Vissa frågor om samarbete och om miljömotorer i fiskebåtar

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:311 av Louise Eklund (L) yrkande 2 och

2023/24:1264 av Roland Utbult (KD).

*Förenklad beredning***13. Motioner som bereds förenklat**

Riksdagen avslår de motionsyrkanden som finns upptagna under denna punkt i utskottets förteckning över avstyrkta motionsyrkanden.

Stockholm den 7 mars 2024

På miljö- och jordbruksutskottets vägnar

Kjell-Arne Ottosson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Kjell-Arne Ottosson (KD), Martin Kinnunen (SD), John Widegren (M), Joakim Järrebring (S), Staffan Eklöf (SD), Malin Larsson (S), Helena Storckenfeldt (M), Tomas Kronståhl (S), Mattias Eriksson Falk (SD), Jytte Guteland (S), Marléne Lund Kopparklint (M), Beatrice Timgren (SD), Elin Nilsson (L), Sofia Skönnbrink (S), Andrea Andersson Tay (V), Rebecka Le Moine (MP) och Anders Karlsson (C).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta betänkande behandlar utskottet 94 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2023/24. Motionsyrkandena handlar bl.a. om åtgärder för miljömässigt hållbara bestånd, åtgärder för att främja svensk fiskerinäring, fiskerikontroll, vattenbruk samt fritidsfiske och fisketurism. Ett antal av dessa yrkanden tar upp samma eller i huvudsak samma frågor som riksdagen har behandlat under valperioden och behandlas därför i förenklad ordning.

Förslagen finns i bilaga 1. Motionsyrkandena som behandlas i förenklad ordning redovisas i bilaga 2.

Utskottets överväganden

Vissa bevarandeåtgärder på svenskt territorialhav

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om vissa bevarandeåtgärder på svenskt territorialhav.

Jämför reservation 1 (S) och 2 (MP).

Motionerna

I kommittémotion 2023/24:1873 av Emma Nohrén m.fl. (MP) yrkande 19 föreslår motionärerna att ansvarig myndighet ska få i uppdrag att använda sig av de möjligheter, lagar och regler som redan i dag finns i EU:s gemensamma fiskeripolitik för att skydda arter och ekosystem i svenska territorialvatten. I yrkande 24 föreslås, som det får uppfattas, att 20 § första stycket andra meningen fiskelagen (1993:787) som lyder ”Föreskrifterna får dock inte vara så ingripande att fisket avsevärt försvåras” ska strykas. Vidare föreslås i yrkande 16 att ansvarig myndighet ska få i uppdrag att tillståndspröva fisket i alla skyddade områden och efter en övergångstid också generellt. Enligt yrkande 25 måste man prioritera mellan de mål som finns för fisket och havsmiljön. Som yrkandet måste förstås föreslår motionärerna att prioritetsordningen ska vara

1. ekosystemens mående – för förmågan att producera fisk
2. det kustnära fisket för humankonsumtion och lokal beredning – för fler arbetstillfällen i Sverige.

I kommittémotion 2023/24:2629 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 26 i denna del föreslår motionärerna att känsliga områden ska skyddas från bottentrålning.

I motion 2023/24:2209 av Ann-Charlotte Hammar Johnsson m.fl. (M) yrkande 3 föreslås att Havs- och vattenmyndigheten och länsstyrelsen får ett reviderat uppdrag att göra ett omtag med lokalt fokus där bevarandeåtgärder i marina skyddade områden ska vara relevanta och ändamålsenliga. Motionärerna ifrågasätter det underlag som legat till grund för vissa bevarandeåtgärder längs Skånes västra kust.

Tidigare behandling och kompletterande uppgifter

Av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1380/2013 om den gemensamma fiskeripolitiken (grundförordningen) framgår de grundläggande reglerna för den gemensamma fiskeripolitiken. När det gäller tillträde till fiskevatten är huvudregeln att unionsfiskefartyg ska ha lika tillträde till

unionens vatten (artikel 5.1). Medlemsstaterna har emellertid befogenhet att i vatten upp till 12 nautiska mil från baslinjen¹ som är under dess överhöghet eller jurisdiktion begränsa tillträdet för andra medlemsstaters fiskefartyg, så länge det sker utan att det påverkar tillämpningen av befintliga grannavtal samt arrangemangen i bilaga I, i vilka det för varje medlemsstat fastställs geografiska områden inom andra medlemsstaters kustband där fiskeverksamhet bedrivs samt berörda arter. Medlemsstaterna ska informera kommissionen om de begränsningar som införs enligt denna punkt (artikel 5.2).

Sverige har begränsat tillträdet till fiske innanför 12 nautiska mil från baslinjen på så sätt att Danmark och Finland är de enda medlemsstaterna som tillåts bedriva fiske innanför den svenska tolvmilsgården (13 a § första stycket fiskelagen och artikel 5.2 och bilaga I till grundförordningen). Förenklat uttryckt har Danmark rätt till tillträde i Kattegatt in till 3 nautiska mil från kustlinjen och i Skagerrak in till 4 nautiska mil från baslinjen. Danmark och Finland har tillträde till fiske in till 4 nautiska mil från baslinjen i Östersjön. Utöver detta har EU och Norge ett avtal som anger att norska fiskefartyg har tillträde in till 4 nautiska mil från den svenska och danska baslinjen i Skagerrak. När dessa länders fartyg fiskar innanför den svenska tolvmilsgården styr respektive mellanstatligt avtal vilka regler de ska följa.²

Den nuvarande regleringen innebär således att Sverige har fullt nationellt handlingsutrymme att reglera fisket innanför 3 respektive 4 nautiska mil från kustlinjen respektive baslinjen, dvs. i de områden där utländska fartyg inte har tillträde. Denna gräns sammanfaller med den nu gällande svenska trålgränsen (1 kap. 5 § och bil. 4 Fiskeriverkets föreskrifter [FIFS 2004:36] om fiske i Skagerrak, Kattegatt och Östersjön). Utanför trålgränsen regleras fisket inom ramen för EU:s gemensamma fiskeripolitik. I grundförordningen ges medlemsstaterna befogenhet att anta nödvändiga bevarandeåtgärder för att leva upp till skyldigheter enligt unionens miljölagstiftning (artikel 11). Kopplat till ett regionaliseringsförfarande, där kommissionen fått befogenhet att på begäran anta sådana åtgärder, finns också möjlighet att innefatta utländska fartyg i åtgärdena (artikel 18). Vidare har medlemsstaterna befogenhet att anta åtgärder för att bevara fiskbestånden i unionens vatten (artikel 19). Utöver detta finns det också vissa möjligheter för medlemsstater att inom sitt territorialvatten vidta åtgärder för att bevara och förvalta fiskbestånden och för att bibehålla eller förbättra bevarandestatusen för de marina ekosystemen (artikel 20). Medlemsstaternas möjligheter att på egen hand införa sådana åtgärder som anges i artikel 11, 19 och 20 begränsas dock bl.a. av att åtgärdena inte får inskränka andra medlemsstaters fiskefartygs rätt att fiska.

¹ En nautisk mil är 1 852 meter. För den rättsliga definitionen av baslinje, se 4 § lagen (2017:1272) om Sveriges sjöterritorium och maritima zoner.

² Konventionen den 31 december 1932 mellan Sverige och Danmark angående fiskeriförhållandena i de till Sverige och Danmark gränsande farvattnen, SÖ 1933:31, ministeriell notväxling med Finland om ömsesidiga fiskerättigheter i de svenska och finska fiskezonerna i Östersjön, Helsingfors den 24 november 1975, SÖ 1975:57, och avtal mellan Europeiska unionen och Konungariket Norge om ömsesidigt tillträde till fisket i Skagerrak för fartyg som för dansk, norsk och svensk flagg, OJ L 224, 30.7.2014, punkt 3.

20 § första stycket fiskelagen innehåller ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om vilken hänsyn som vid fiske ska tas till naturvårdens intressen. Föreskrifterna får dock inte vara så ingripande att fisket avsevärt försvåras.

Den 24 mars 2022 beslutade den dåvarande regeringen att utse en särskild utredare för att göra en översyn av lagstiftningen i syfte att reglera fisket för att stärka skyddet för marina skyddade områden (dir. 2022:22, N 2022:01). Utredaren skulle bl.a. föreslå de författningsändringar som krävs för att säkerställa att kraven i artikel 6.2 och 6.3 i art- och habitatdirektivet³ tillämpas fullt ut på fiske i enlighet med Sveriges EU-rättsliga åtaganden. Vidare skulle utredaren bl.a. överväga och föreslå hur ett generellt förbud mot bottentrålning i marina skyddade områden innanför trålgränsen, med möjlighet till begränsade undantag i förvaltningsplanen, kan utformas inom ramen för det befintliga bemyndigandet i 20 § fiskelagen, med stöd av ett ändrat bemyndigande eller genom andra författningsändringar.

Den del av uppdraget som handlade om att föreslå de författningsändringar som krävs för att säkerställa att art- och habitatdirektivets krav tillämpas fullt ut på fiske delredovisades i slutet av 2022 genom utredningsbetänkandet Åtgärder på fiskeområdet för att skydda Natura 2000-områden i havet (SOU 2022:66). Utredningen föreslår bl.a. att bemyndigandet i fiskelagen att meddela föreskrifter om vilken hänsyn som vid fiske ska tas till naturvårdens intressen ska utvidgas för att, i de havsområden där Sverige enligt unionsrätten har skäl att anta nationella regler om bevarandeåtgärder som påverkar fisket, möjliggöra de föreskrifter som behövs för att uppfylla kraven i artikel 6.2 i art- och habitatdirektivet. Enligt utredningens förslag ska det därför införas en ny bestämmelse i fiskelagen med följande lydelse (20 a §):

Begränsningen enligt 20 § första stycket andra meningen gäller inte föreskrifter som behövs för att förhindra att fiske medför

1. en försämring av livsmiljöerna och habitaterna för arterna i sådana områden som avses i 7 kap. 27 § första stycket 1 och 2 miljöbalken, och
2. betydande störningar av de skyddade arterna i sådana områden som avses i 1.

Föreskrifter som avses i första stycket får endast meddelas för fiske i de delar av Sveriges sjöterritorium i havet inom vilka inga andra av Europeiska unionens medlemsstaters fiskefartyg har rätt att fiska.

Enligt utredningens bedömning innebär dess förslag ett förbättrat genomförande av artikel 6.2 i art- och habitatdirektivet i förhållande till fiske.

Enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken krävs det tillstånd för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i bl.a. ett Natura 2000-område. Bestämmelsen genomför artikel 6.3 i art- och habitatdirektivet. Utredningen har bedömt att det inte finns tillräckliga skäl att ändra den nämnda bestämmelsen i miljöbalken och anför bl.a. följande i delbetänkandet (s. 93 f.):

³ Rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter.

Fiske utgör, enligt den bedömning som gjorts i avsnitt 4.2, en plan eller ett projekt i den mening som avses i artikel 6.3 i art- och habitatdirektivet och kan således principiellt omfattas av kravet på tillstånd i 7 kap. 28 a § miljöbalken.

— — —

En tillståndsprövning enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken av enbart svenska fiskefartyg i sådana områden skulle av den anledningen normalt inte ha någon betydelse för skyddet av området. Tillståndsprövningen skulle under sådana omständigheter knappast bidra till uppfyllandet av målet med artikel 6.3 och skulle därmed inte kunna anses proportionell mot sitt syfte.

Förslagen bereds i Regeringskansliet (Landsbygds- och infrastrukturdepartementet) som har aviserat att regeringen under april 2024 kommer att överlämna propositionen Utvidgad möjlighet att föreskriva om naturvårdshänsyn vid fiske för att skydda Natura 2000-områden till riksdagen.

Resterande delar av uppdraget slutredovisades i maj 2023 genom utredningsbetänkandet Förbud mot bottentrålning i marina skyddade områden (SOU 2023:20). I betänkandet lämnar utredningen bl.a. förslag till författningsändringar för att möjliggöra ett förbud mot bottentrålning i förordningen (1994:1716) om fisket, vattenbruket och fiskerinäringen (fiskeförordningen). Förbudet ska gälla i nationalparker, naturreservat, biotopskyddsområden och Natura 2000-områden i de delar av Sveriges sjöterritorium i havet inom vilka inga andra av EU:s medlemsstaters fiskefartyg har rätt att fiska. För att förbudet ska kunna införas i fiskeförordningen föreslår utredningen en utvidgning av bemyndigandet i 20 § första stycket fiskelagen att meddela föreskrifter om vilken hänsyn som vid fiske ska tas till naturvårdens intressen. Bemyndigandet ska utvidgas genom att det i en ny paragraf, 20 b §, ska anges att begränsningen i 20 § första stycket andra meningen inte ska gälla föreskrifter om förbud mot fiske med trålredskap som släpas i botten i områden i havet. Det innebär att hindret mot att meddela föreskrifter som är så ingripande att fisket avsevärt försvåras tas bort för att möjliggöra ett förbud mot bottentrålning.

Slutbetänkandet har remissbehandlats och remisstiden gick ut den 15 december 2023. Beredning pågår i Regeringskansliet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att Utredningen om reglering av fiske i marina skyddade områden (N 2022:01) har haft i uppdrag att göra en översyn av lagstiftningen i syfte att reglera fisket för att stärka skyddet för marina skyddade områden. Det som efterfrågas i motionerna i denna del omfattas i huvudsak av utredningens arbete, och de förslag som utredningen presenterat bereds för närvarande. Utskottet vill inte föregripa resultatet av det arbete som pågår och föreslår att motionerna 2023/24:1873 (MP) yrkandena 16, 19, 24 och 25 och 2023/24:2629 (S) yrkande 26 i denna del lämnas utan åtgärd.

När det gäller Havs- och vattenmyndighetens och länsstyrelsernas arbete så har utskottet förtroende för att berörda myndigheter fattar väl avvägda beslut med beaktande av tillgängliga underlag och att myndigheterna, vid behov, omprövar tidigare gjorda bedömningar. Utskottet avser inte att vidta några åtgärder med anledning av det som anförs i motion 2023/24:2209 (M) yrkande 3. Därmed avstyrker utskottet yrkandet.

Fiskekvoter

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om hållbara fiskekvoter.

Jämför reservation 3 (S, V, MP) och 4 (C).

Motionerna

I kommittémotion 2023/24:2479 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkande 19 lämnas förslag om att verka för ett långsiktigt hållbart fiske genom att minska och förändra EU:s fiskekvoter så att de får större säkerhetsmarginaler och tar fler hänsyn än i dag.

Kommittémotion 2023/24:2628 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 27 handlar om vikten av kraftigt minskade fiskekvoter i Östersjön för att rädda sillen och strömmingen och låta bestånden återhämta sig. Motionärerna förespråkar en kraftig minskning av fiskekvoterna för att rädda dessa arter och föreslår därför en utredning om hållbara fiskekvoter.

I motion 2023/24:894 av Jan Riise och Emma Nohrén (båda MP), som tar sikte på fisket i Öresund och Kattegatt, anför motionärerna bl.a. att kvoterna behöver minskas och att neddragningen av kvoterna i första hand bör gälla det industriella fisket som inte fiskar för humankonsumtion. Motionärerna föreslår att Havs- och vattenmyndigheten ska få i uppdrag att ta fram ett förslag på ett system för fördelning av kvoter med syftet att främja ett fiske som bidrar till att uppnå målet om god miljöstatus och som främjar den lokala ekonomin och fisket för humankonsumtion.

Tidigare behandling och kompletterande uppgifter

Enligt artikel 2 i grundförordningen ska den gemensamma fiskeripolitiken tillämpa försiktighetsansatsen i fiskeriförvaltningen och säkerställa att de levande marina biologiska resurserna nyttjas på ett sådant sätt att populationerna av skördade arter återställs till och bevaras över nivåer som säkerställer en maximal hållbar avkastning (maximum sustainable yield, MSY⁴). MSY tillämpas brett inom fiskeriförvaltningen i EU och MSY används som en

⁴ I artikel 4.1.7 i grundförordningen definieras MSY som det i teorin högsta balanserade genomsnittliga uttag som fortlöpande kan göras ur ett bestånd under rådande genomsnittliga miljöförhållanden utan att detta avsevärt påverkar fortplantningsprocessen.

modell för att beräkna det högsta uttaget, dvs. fångsten, som kan göras från ett bestånd samtidigt som man lämnar kvar tillräckligt med fisk för att beståndet ska utvecklas hållbart.

De viktigaste fiskbestånden i EU förvaltas på EU-nivå genom bl.a. årliga fångstbegränsningar. Total tillåten fångstmängd (total allowable catch, TAC), även kallat fiskemöjlighet, är en fångstbegränsning uttryckt i ton eller antal som bestäms för de fiskbestånd som har högst kommersiellt värde. Kommissionen utarbetar förslag till TAC som bygger på vetenskapliga råd om beståndets tillstånd. TAC beslutas årsvis i ministerrådet för jordbruk och fiske och fördelas till medlemsstaterna i form av fiskekvoter.

Det underlag som ligger till grund för kommissionens förslag till TAC kommer från rådgivande organ, i huvudsak från Internationella havsforskningsrådet (The International Council for the Exploration of the Sea, Ices) och EU:s vetenskapliga, tekniska och ekonomiska kommitté för fiskerinäringen (STECF). Ices samordnar havs- och fiskeriforskning, koordinerar undersökningar, förvaltar internationella databaser, utför analyser och tillhandahåller expertkunskap. I Sverige har Havs- och vattenmyndigheten en utpekad roll att i samråd med Landsbygds- och infrastrukturdepartementet och Klimat- och näringslivsdepartementet ha hand om det fortlöpande operativa arbetet inom Ices.

För att kunna kalkylera MSY och besluta om TAC krävs bl.a. tillförlitliga data. Ett centralt underlag för Ices rekommendationer är de enskilda ländernas insamling och rapportering av data inom EU:s ramverk för insamling av data (data collection framework, DCF). Syftet med DCF är att förvalta fisk och fiske för att kunna göra uppskattningar av hur mycket fisk som finns i olika havsområden och hur den kan fiskas på ett hållbart sätt. Havs- och vattenmyndigheten är ansvarig myndighet för Sveriges nationella datainsamlingsprogram på fiskeområdet. Det är institutionen för akvatiska resurser vid Sveriges lantbruksuniversitet (SLU Aqua) som, på uppdrag av Havs- och vattenmyndigheten, utför de största delarna av programmet.

När miljö- och jordbruksutskottet under våren 2023 behandlade motionsyrkanden om hållbara fiskekvoter anförde utskottet följande (bet. 2022/23:MJU14):

Utskottet vill inleda med att framhålla att den i särklass viktigaste mekanismen inom den gemensamma fiskeripolitiken när det gäller fiskbeståndens förvaltning är rådets årliga beslut om fångstbegränsningar (TAC) och fördelningen av fiskekvoter. I likhet med tidigare mandatperioder råder det bred enighet i utskottet om att den maximalt hållbara avkastningen (MSY) och TAC måste kalkyleras och fastställas utifrån vetenskapliga rekommendationer och att försiktighetsprincipen ska tillämpas om det inte finns tillräcklig kunskap om beståndssituationen. Utskottet är samtidigt väl medvetet om att kvaliteten på ICES rekommendationer beror på det kunskapsunderlag som ICES har till sitt förfogande. Det är i detta sammanhang därför glädjande att rådet, i samband med förhandlingarna och beslutet om fångstmöjligheter för 2023, antog ett uttalande om att kommissionen tillsammans med medlemsstaterna och ICES ska förbättra kunskapsläget när det gäller ålders- och

storleksstruktur för bestånden av sill och strömming i Bottniska viken och centrala Östersjön. När det gäller den låga förekomsten av stor strömming ska ICES också undersöka orsakssamband och identifiera möjliga åtgärder. Utskottet kommer att följa detta arbete med förhoppningen att det ska bidra till ett förbättrat kunskapsunderlag och därmed mer träffsäkra uppskattningar av MSY och, i förlängningen, beslut om TAC. Därmed föreslår utskottet att motionerna [...] lämnas utan åtgärd.

I oktober 2023 beslutade ministerrådet för jordbruk och fiske om kvoter för fisket i Östersjön under 2024. I likhet med förra året kommer det att vara förbjudet att bedriva riktat yrkesfiske efter sill i västra Östersjön. Vidare innebär överenskommelsen en sänkning av tillgängliga fiskemöjligheter i såväl Bottniska viken som centrala Östersjön.

Vidare beslutade ministerrådet i december 2023 om kvoter för fisket i Skagerrak, Kattegatt och Nordsjön. Beslutet innebär bl.a. en ökning för kolja och sill och en minskad kvot för kummel och havskräfta. För att skydda sill från västra Östersjön som också förekommer i Skagerrak och Kattegatt får dock, på samma sätt som under 2022 och 2023, endast en låg andel av kvoten för sill fiskas i dessa områden. Med tanke på den allvarliga beståndssituationen för torsk i Kattegatt, Skagerrak och Nordsjön kvarstår de redskapsåtgärder som infördes 2020 och som syftar till att minska fiskeridödlighet av torsk och att återuppbygga bestånden.

I Havs- och vattenmyndighetens regleringsbrev för 2024 har myndigheten fått ett uppdrag om långsiktigt hållbara fiskekvoter. Uppdraget innebär att myndigheten ska ta fram ett underlag som med utgångspunkt i Ices rådgivning beskriver förutsättningarna för att värna det svenska småskaliga fisket och konsekvenserna av olika fångstkvoter för sill, skarpsill och torsk i Östersjön. Underlaget ska särskilt beskriva de olika fångstkvoternas konsekvenser för efterlevnaden av flerårsplanen för dessa arter i Östersjön, samt för det svenska småskaliga fisket och fisket för humankonsumtion. Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Landsbygds- och infrastrukturdepartementet) senast den 30 juni 2024.

Riksdagens tillkännagivande om beslut om och tilldelning av fiskekvoter

På förslag av miljö- och jordbruksutskottet beslutade riksdagen i november 2021 att rikta ett tillkännagivande till regeringen om att småskaligt fiske och fiske för direkt användning som livsmedel ska värnas vid beslut om och tilldelning av fiskekvoter (bet. 2021/22:MJU6, rskr. 2021/22:60–61).

I regeringens skrivelse 2022/23:75 Riksdagens skrivelser till regeringen – åtgärder under 2022 anförde regeringen bl.a. följande:

Sverige verkar i förhandlingar i EU:s ministerråd för att regleringar inte oproportionerligt ska drabba det småskaliga fisket. I linje med detta har regeringen bl.a. verkat, och fått gehör, för att lekfredningsperioderna som syftar till att skydda torskens lek är utformat på så vis att visst småskaligt fiske (exempelvis efter kvabbs/stenbit) och visst fiske för human-konsumtion (ex. sill) kan fortgå under dessa perioder, också i syfte att

tillhandahålla råvara till berörda beredningsföretag. I linje med detta har regeringen även verkat, och fått gehör, för att visst riktat fiske möjliggörs för småskaligt fiske av sill med passiva redskap i västra Östersjön. [...] Punkten är inte slutbehandlad.

Riksdagens tillkännagivande om fiskets betydelse för livsmedelsstrategins genomförande

På förslag av miljö- och jordbruksutskottet beslutade riksdagen i mars 2022 att rikta ett tillkännagivande till regeringen om det regionala, lokala och småskaliga fiskets betydelse för den svenska livsmedelsstrategin (bet. 2021/22:MJU17 punkt 13, rskr. 2021/22:189).

I budgetpropositionen för 2024 (prop. 2023/24:1 utg.omr. 23) redogjorde regeringen för ett antal genomförda och pågående åtgärder samt bedömde att tillkännagivandet med dessa var slutbehandlat.

Riksdagen hade vid behandlingen av förslagen om statens budget för 2024 inte någon invändning mot regeringens bedömning att tillkännagivandet är slutbehandlat (bet. 2023/24:MJU2, rskr. 2023/24:98).

Utskottets ställningstagande

Utskottets inställning i frågan om hur MSY och TAC bör beräknas och fastställas är oförändrad och utskottet vidhåller därför sina uttalanden från våren 2023. När det gäller kvoterna för fisket under 2024 välkomnar utskottet att ministerrådets beslut innebär ett förbud mot riktat yrkesfiske efter sill i vissa delar av Östersjön och, vid en jämförelse med förra året, en minskning av kvoterna i andra delar. I fråga om kvoterna för Skagerrak, Kattegatt och Nordsjön noterar utskottet att de har sänkts för vissa arter medan kvoterna för vissa andra arter, t.ex. sill, i stället har ökats. En positiv aspekt i det sammanhanget är enligt utskottet att endast en låg andel av sillkvoten får nyttjas i Skagerrak och Kattegatt för att på så sätt skydda den sill från västra Östersjön som även förekommer i dessa områden. Utskottet ser vidare mycket positivt på att Havs- och vattenmyndigheten nyligen har fått ett uppdrag som handlar om långsiktigt hållbara fiskekvoter och som berör frågan om hur det småskaliga fisket och fisket för humankonsumtion kan värnas vid kvotsättning. Utskottet bedömer att uppdraget är ett led i hanteringen av riksdagens tillkännagivande i frågan. Utskottet noterar att tillkännagivandet inte är slutbehandlat. Mot denna bakgrund anser utskottet att motionerna, i den mån de inte redan får anses tillgodosedda genom det pågående uppdraget om hållbara fiskekvoter, kan lämnas utan åtgärd. Därmed föreslår utskottet att motionerna 2023/24:894 (MP), 2023/24:2479 (C) yrkande 19 och 2023/24:2628 (S) yrkande 27 avslås.

Selektiva redskap, bifångst och utkast

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om utvecklingen och användningen av selektiva redskap, om andra åtgärder för att minska bifångsterna och utkasterna och om att förbättra registreringen av upptagna kvoter.

Jämför reservation 5 (S), 6 (SD) och 7 (MP).

Motionerna

I kommittémotion 2023/24:2629 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 26 i denna del framhåller motionärerna behovet av att stimulera användningen av fiskeredskap som har låg miljöpåverkan.

I kommittémotion 2023/24:402 av Beatrice Timgren m.fl. (SD) yrkande 7 föreslås att regeringen ska tillsätta en utredning för att utvärdera möjligheterna att öka incitamenten att använda selektiva redskap. I yrkande 8 lämnar motionärerna förslag om ökad utbildning av och information till fiskare om negativa konsekvenser av bifångst och vikten av hållbart fiske. I yrkande 9 lämnas förslag om att förbättra metoderna för att minska utkasterna av fisk. Enligt motionärerna krävs det bl.a. effektivare övervakning, bättre teknik och utbildning av fiskare för att de ska använda selektiva redskap och på så sätt minska utkasterna och mängden oönskad fångst. Enligt samma motion yrkande 10 behöver registreringen av upptagna kvoter underlättas. Genom att införa kameraövervakning skulle det bli möjligt att på ett mer exakt sätt inkludera den utkastade fisken vid beräkningen av mängden upptagen fisk.

I kommittémotion 2023/24:1873 av Emma Nohrén m.fl. (MP) yrkande 15 lämnas förslag om att verka för att fiskerinäringen intensifierar arbetet med att eliminera bifångst och utveckla fiskeredskap som inte skadar botten och dess växt- och djurliv.

Tidigare behandling och kompletterande uppgifter

Landningsskyldigheten, som regleras närmare i artikel 15 i grundförordningen, infördes 2015 och har varit i kraft fullt ut sedan januari 2019. Målet är att stoppa bruket att kasta fångst överbord (utkast) genom att uppmuntra fiskare att fiska mer selektivt och undvika oönskade fångster (bifångst). Europeiska havs-, fiskeri- och vattenbruksfonden (EHFVF)⁵ tillhandahåller finansiering för att bidra till genomförandet av landningsskyldigheten och stöder innovation och investeringar som bidrar till genomförandet av landningsskyldigheten, t.ex. investeringar i selektiva fiskeredskap.

⁵ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/1139 av den 7 juli 2021 om Europeiska havs-, fiskeri- och vattenbruksfonden och om ändring av förordning (EU) 2017/1004.

Enligt SLU utvecklar sekretariatet för selektivt fiske vid SLU, tillsammans med fiskerinäringen, selektiva och skonsamma redskap som ska främja ett långsiktigt hållbart fiske. Genom att använda selektiva fiskemetoder undviker man att fånga andra arter än den som är målet för det aktuella fisket, t.ex. arter vars fångstkvoter är begränsade eller arter som är fredade. Selektiva fiskemetoder innefattar även redskap som gör det möjligt att släppa tillbaka önskad fångst levande. Sekretariatet utvecklar också redskap som är skonsamma för att minimera risken att känsliga undervattensmiljöer skadas. Selektiva fiskemetoder ska ses som ett kompletterande verktyg för hållbar förvaltning av fiskbestånden vid sidan av fångstbegränsningar (kvoter), insatsbegränsningar (t.ex. antal tillstånd), fredningstider och skyddsområden. Sedan 2014 har regeringen avsatt medel för att vidareutveckla fiskemetoder för selektivt och skonsamt fiske. Sekretariatet för selektivt fiske är en del av den satsningen och bygger på ett nära samarbete mellan fiskare och forskare. Hittills har drygt 40 projekt genomförts, där yrkesfisket stått för idéer och genomförande och SLU Aqua för analys och vetenskaplig utvärdering.

Havs- och vattenmyndigheten och Jordbruksverket har på regeringens uppdrag utarbetat en gemensam strategi för svenskt fiske och vattenbruk och tre sektorsspecifika handlingsplaner som avser perioden 2021–2026. En av handlingsplanerna syftar till att slå fast vilka åtgärder och aktiviteter som behöver vidtas inom yrkesfisket för att nå målen i strategin. En av de åtgärder som beskrivs i handlingsplanen är redskapsutveckling. I linje med detta har Jordbruksverket utlyst 10 miljoner kronor för innovativ utveckling av selektiva, klimatsmarta, arbetsmiljösäkra och skonsamma yrkesfiskeredskap. Syftet med utlysningen är att få fram innovationer som ska bidra till det fortsatta arbetet med ett långsiktigt hållbart svenskt fiske i samklang med ekosystembaserad förvaltning och klimatmålen. Innovationerna ska även bidra till att uppfylla målen i den myndighetsgemensamma strategin och målen inom EU:s gemensamma fiskeripolitik. Utlysningen var öppen för ansökan den 15 maj–30 juli 2023.

Den 19 december 2023 beslutade riksdagen att för 2024 anvisa 1 367 565 000 kronor till anslaget 1:11 Åtgärder för havs- och vattenmiljö inom utgiftsområde 20 Klimat, miljö och natur (bet. 2023/24:MJU1, rskr. 2023/24:104). Enligt Havs- och vattenmyndighetens regleringsbrev för 2024 får myndigheten disponera 1 101 565 000 kronor av dessa medel. Högst 3 000 000 kronor får användas för projekt och åtgärder som avser yrkesfiskets delaktighet i forskningsprojekt, miljöprojekt eller metodutvecklingsprojekt som exempelvis syftar till att utveckla selektiva redskap, förbättra fiskbestånds status och livsmiljöer eller som medfinansiering av motsvarande åtgärder inom havs- och fiskeri- och vattenbruksprogrammet (villkor för anslaget 1:11 anslagspost 2.6).

I EU:s marina handlingsplan⁶, som presenterades i februari 2023, pekar kommissionen på behovet av att utforma och tillämpa mer hållbara fiske-metoder, bl.a. genom att förbättra redskapens selektivitet. I denna del aviserade kommissionen att den under 2023 skulle be STECF att som en del av det pågående arbetet med s.k. tekniska åtgärder ge råd om förbättring av fiskeredskapen med hänsyn till selektivitet, sammansättning av målarter och såväl långsiktiga vinster som omställningskonsekvenser i sociala och ekonomiska termer. Vidare avser kommissionen att före utgången av 2024 förbereda antagandet av genomförandebestämmelser enligt förordningen om tekniska åtgärder⁷ för att förbättra fiskeredskapens selektivitet.

I juli 2019 gav regeringen Havs- och vattenmyndigheten i uppdrag att föreslå hur ett försök med kamerabevakning för att se till att landnings-skyldigheten följs kan utformas på olika typer av fartyg. Myndigheten skulle även lämna förslag till inom vilket eller vilka fartygssegment ett sådant försök kan genomföras. Analysen skulle ta hänsyn till det arbete som då pågick på EU-nivå med att revidera förordningen om fiskerikontroll i fråga om kamera-bevakning. Uppdraget redovisades den 31 december 2019, och i reglerings-brevet för 2021 fick Havs- och vattenmyndigheten i uppdrag att genomföra de förslag som myndigheten redovisat till regeringen med anledning av det nämnda uppdraget. Vid behov ska även fiske med risk för bifångst av tumlare inkluderas. Uppdraget ska redovisas till regeringen senast den 31 mars 2024.

Som även beskrivs nedan under avsnittet Fiskerikontroll antog Europaparlamentet och rådet under hösten 2023 en förordning som uppdaterar omkring 70 procent av de befintliga reglerna för kontroll av fisket.⁸ Ändringsförordningen innebär bl.a. att alla fiskefartyg kommer att spåras med hjälp av kontrollsystem för fartyg och vara skyldiga att registrera sina fångster på elektronisk väg för att säkerställa att den gemensamma fiskeripolitiken följs. Den nya förordningen innebär också att större fartyg ska utrustas med elektroniska fjärrövervakningsverktyg i form av kameror och sensorer för att säkerställa att oönskade fångster förs i land och inte kastas överbord i strid med landningsskyldigheter.

Riksdagens tillkännagivande om landningsskyldighetens genomförande och efterlevnad i samliga medlemsstater

I mars 2022 riktade riksdagen, på förslag av miljö- och jordbruksutskottet, ett tillkännagivande till regeringen med bl.a. följande innehåll (bet. 2021/22: MJU17, rskr. 2021/22:189):

⁶ Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén. EU:s handlingsplan – Skydda och återställa marina ekosystem för ett hållbart och resilient fiske (COM(2023) 102).

⁷ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/1241 av den 20 juni 2019 om bevarande av fiskeresurserna och skydd av marina ekosystem genom tekniska åtgärder m.m.

⁸ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2023/2842 av den 22 november 2023 om ändring av rådets förordning (EG) nr 1224/2009, och om ändring av rådets förordningar (EG) nr 1967/2006 och (EG) nr 1005/2008 och Europaparlamentets och rådets förordningar (EU) 2016/1139, (EU) 2017/2403 och (EU) 2019/473 vad gäller fiskerikontroll.

Landningsskyldigheten är en viktig del i arbetet mot ett hållbart och selektivt fiske. [...] Utskottet kan dessvärre konstatera att det finns allvarliga brister i landningsskyldighetens genomförande och efterlevnad, inte minst i fråga om avsaknaden av tillförlitlig statistik om utkast.

För att bevara fiskbestånden och säkerställa det svenska fiskets konkurrenskraft måste regeringen därför verka inom EU för att landningsskyldigheten genomförs och efterlevs i samtliga medlemsstater.

I regeringens skrivelse 2022/23:75 Riksdagens skrivelser till regeringen – åtgärder under 2022 lämnade regeringen bl.a. information om det arbete med nya regler för EU:s fiskerikontroll som då fortfarande pågick. Regeringen bedömde att tillkännagivandet inte var slutbehandlat.

Utskottets ställningstagande

När det gäller vidareutveckling av fiskemetoder för selektivt och skonsamt fiske kan utskottet konstatera att det under flera år har avsatts medel på nationell nivå för insatser på området. Utskottet vill i detta sammanhang lyfta fram de projekt som SLU tillsammans med fiskerinäringen arbetar med inom ramen för denna satsning. Utskottet välkomnar också de insatser som har aviserats på EU-nivå för att utveckla fiskeredskap med hänsyn till selektivitet och sammansättning av målarter. Redskapsutveckling pekas också ut i handlingsplanen för yrkesfisket som en av de åtgärder som behöver vidtas för att uppnå ett hållbart fiske, och utskottet ser positivt på att Jordbruksverket har utlyst en större summa för innovativ utveckling av selektiva, klimatsmarta, arbetsmiljösäkra och skonsamma yrkesfiskeredskap. Utskottet noterar vidare att innovation och investeringar som bidrar till genomförandet av landningsskyldigheten, t.ex. investeringar i selektiva fiskeredskap, kan finansieras genom EHFVF. När det gäller övriga frågor som berörs i motionerna konstaterar utskottet att det genom den nyligen antagna ändringsförordningen för fiskerikontroll införs krav på att alla fartyg dels ska utrustas med kontrollsystem för att kunna spåras, dels ska registrera sina fångster på elektronisk väg. Den nya förordningen innebär också att större fartyg måste utrustas med elektroniska fjärrövervakningsverktyg i form av kameror och sensorer för att säkerställa att oönskade fångster förs i land och inte kastas överbord i strid med landningsskyldigheten. Utskottet ser framför sig att det nya regelverket, tillsammans med insatserna för redskapsutveckling, kommer att bidra till den utveckling som motionärerna efterfrågar. Med det som nu anförts föreslår utskottet att motionerna 2023/24:402 (SD) yrkandena 7–10, 2023/24:1873 (MP) yrkande 15 och 2023/24:2629 (S) yrkande 26 i denna del avslås.

Övergivna och förlorade fiskeredskap

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om övergivna och förlorade fiskeredskap.

Jämför reservation 8 (SD) och 9 (C).

Motionerna

I kommittémotion 2023/24:402 av Beatrice Timgren m.fl. (SD) framhåller motionärerna behovet av att arbeta för att minska mängden övergivna fiskenät (yrkande 26) och att fiskare ska ta ett större ansvar för förlorade fiskeredskap (yrkande 29).

På liknande sätt föreslås i kommittémotion 2023/24:2479 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkande 22 att ansträngningarna för att belysa och hantera problematiken med förlorade fiskeredskap, s.k. spökgarn, ska öka.

Tidigare behandling och kompletterande åtgärder

I januari 2018 presenterade kommissionen den s.k. plaststrategin⁹ om åtgärder på EU-nivå och nationell nivå i fråga om materialåtervinning, nedskräpning, cirkulära system och globala samarbeten. Som en del i plaststrategin antogs ett nytt direktiv, engångsplastdirektivet¹⁰, om användningen av vissa engångsprodukter och fiskeredskap av plast. Direktivet reglerar en rad åtgärder som medlemsstaterna ska vidta för att komma till rätta med plastens miljöpåverkan. Vissa plastprodukter där det finns fullgoda ersättningsalternativ ska enligt direktivet förbjudas helt, och för produkter för vilka det inte anses finnas enkelt tillgängliga alternativ ligger fokus på att minska förbrukningen. Genom engångsplastdirektivet infördes även ett utökat producentansvar för ett antal produkter. Det utökade producentansvaret innebär att producenterna ska stå för kostnaden för medvetandehöjande åtgärder, insamling i offentliga system samt uppstädning av sina produkter. Direktivet omfattar även fiskeutrustning av plast och innebär att producenter av sådan fiskeutrustning ska täcka kostnaderna för att transportera och samla in avfall av fiskeutrustning som kommer in till hamnmottagningar.

Den 3 november 2021 beslutade den dåvarande regeringen om ett antal förordningsändringar samt vissa nya förordningar för att genomföra engångsplastdirektivet i svensk rätt, bl.a. förordningen (2021:1001) om producentansvar för fiskeredskap. Med producent avses den som yrkesmässigt för in fiskeredskap till Sverige, tillverkar fiskeredskap i Sverige eller från ett annat

⁹ Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén – En europeisk strategi för plast i en cirkulär ekonomi (COM(2018) 28).

¹⁰ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/904 av den 5 juni 2019 om minskning av vissa plastprodukters inverkan på miljön.

land än Sverige säljer fiskeredskap till en slutlig användare i Sverige. Med producent avses inte den som bedriver fiskeverksamhet (14 §). Av 43 § följer att en producentansvarsorganisation ska informera konsumenter om hur fiskeredskap ska hanteras när de blir avfall, hur fiskeredskap ska hanteras för att minska mängden förlorade redskap och de negativa miljöeffekter som nedskräpning eller annat olämpligt bortskaffande av fiskeredskap ger upphov till. Informationen ska bidra till att fiskeredskap hanteras på ett lämpligt sätt, färre förlorade redskap och mindre nedskräpning. Informationen ska vidare vara lättillgänglig, lämnas återkommande och uppmuntra till en ansvarsfull hantering av fiskeredskap. Förordningen trädde i kraft den 1 januari 2023 med undantag för 23–31, 34–44, 47 och 49 §§ som träder i kraft den 31 december 2024.

Förordningen (2022:1461) om stöd från Europeiska havs-, fiskeri- och vattenbruksfonden¹¹ innehåller bestämmelser om förvaltningen och genomförandet av havs-, fiskeri- och vattenbruksprogrammet 2021–2027. Programmet, som har godkänts av kommissionen, ligger till grund för hur Sveriges tilldelning av medel från EHFVF ska användas. Det svenska havs-, fiskeri- och vattenbruksprogrammet finansieras av EHFVF med svensk medfinansiering. Genom programmet kan bl.a. yrkesfiskare söka bidrag för åtgärder för att hålla haven rena från förlorade fiskeredskap och marint skräp och för att identifiera s.k. hot-spots, dvs. platser där det finns många förlorade redskap och annat skräp, för att skräpet sedan ska kunna samlas in på ett effektivare sätt.

I regleringsbrevet för 2022 fick Havs- och vattenmyndigheten i uppdrag att genomföra undersökningar, utredningar, städinsatser och informationsinsatser för att samla in uttjänta och förlorade fiskeredskap och återvinna dessa. Uppdraget ska slutredovisas till Regeringskansliet (Klimat- och näringslivsdepartementet) senast den 1 februari 2025. I budgetpropositionen för 2024 (prop. 2023/24:1 utg.omr. 20) anför regeringen att Havs- och vattenmyndigheten inom ramen för uppdraget har samordnat insatser för att samla in uttjänta och förlorade fiskeredskap och återvinna dessa i linje med omställningen till en cirkulär och giftfri ekonomi. Under 2022 samlades 152 ton fiskeredskap in med målsättningen att uppnå totalt 600 ton för perioden 2022–2024.

Projektet Fiskereturen är ett viktigt steg i arbetet för en effektiv och hållbar insamling och mottagande av både uttjänta och förlorade fiskeredskap. Fiskereturen, som är ett initiativ av Båtskroten, Sotenäs kommun, Håll Sverige Rent och Fiskareföreningen Norden, är en kostnadsfri insamlingstjänst som tar emot och tar hand om uttjänta fiskeredskap som inte längre kan användas eller som inte längre behövs. Sedan 2019 har Havs- och vattenmyndigheten finansierat projektet, vilket bidrar till att uppnå miljö kvalitetsmålen Hav i balans samt levande kust och skärgård och Levande sjöar och vattendrag. Projektet bidrar även till arbetet med engångsplastdirektivet och producentansvaret för fiskeredskap.

¹¹ EHFVF reglerar villkoren för offentligt stöd under perioden 2021–2027.

I den nyligen antagna ändringsförordningen om fiskerikontroll (se närmare under avsnittet Fiskerikontroll) anförs att övergivna, förlorade eller på annat sätt kasserade fiskeredskap, särskilt sådana som är gjorda av plast, utgör en av de skadligaste formerna av marint skräp och plastavfall till havs. För att minska de långsiktiga och betydande effekter som övergivna, förlorade eller på annat sätt kasserade fiskeredskap har på det marina livet och ekosystemen är det viktigt att se till att fiskeredskap i slutet av livscykeln återförs till land för behandling i mottagningsanordningar i hamn som inrättats för detta ändamål. Detta skulle också göra det möjligt för medlemsstaterna att rapportera till kommissionen om uttjänta fiskeredskap, inklusive fiskeredskap i slutet av livscykeln, som de samlar in varje år. I detta syfte bör det vara möjligt att anta förfaranden för att säkerställa att befälhavare på unionsfiskefartyg anmäler sina uttjänta fiskeredskap till de behöriga myndigheterna och överlämnar dem till mottagningsanordningar i hamn eller andra likvärdiga insamlingssystem (skälsats 17). För att säkerställa att fisket är miljömässigt hållbart på lång sikt och för att förhindra allvarlig risk för de marina ekosystemen, den biologiska mångfalden och människors hälsa på grund av olagligt bortskaffande till havs av fiskeredskap och andra redskap eller båtar som används vid fiske, särskilt plastredskap, bör sådant bortskaffande från fiskefartyg betraktas som en allvarlig överträdelse enligt förordningen om fiskerikontroll (skälsats 18).

Utskottets ställningstagande

Marint skräp i form av övergivna och förlorade fiskeredskap, särskilt sådana som är tillverkade av plast, utgör ett hot mot de marina ekosystemen. Utskottet ser mycket positivt på att åtgärder vidtas för att förebygga och hantera problemet. Som framgår av redovisningen ovan görs också många insatser för att minska mängden övergivna och förlorade fiskeredskap. Utskottet vill i detta sammanhang särskilt lyfta fram regelverket om producentansvar för fiskeredskap som utskottet hoppas kommer att ge positiva effekter. Det är också välkommet att problematiken med uttjänta fiskeredskap adresseras i den nyligen antagna ändringsförordningen om fiskerikontroll. Utskottet vill också peka på att det är möjligt att finansiera insatser för att lokalisera och omhänderta övergivna fiskeredskap såväl med nationella medel som genom EHFVF. Mot denna bakgrund föreslår utskottet att motionerna 2023/24:402 (SD) yrkandena 26 och 29 och 2023/24:2479 (C) yrkande 22 lämnas utan åtgärd.

Åtgärder för att bevara ålen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om fiskemöjligheterna när det gäller ål och om alternativ till utsättningar för att gynna ålbeståndet. Jämför reservation 10 (SD).

Motionerna

Fiskemöjligheterna när det gäller ål

I kommittémotion 2023/24:402 av Beatrice Timgren m.fl. (SD) yrkande 51 motsätter sig motionärerna EU-kommissionens förslag om ett totalt ålfiske-stopp i Östersjön och anför att ålfisket i stället ska regleras i de vatten som berörs.

Alternativ till utsättningar för att gynna ålbeståndet

Kommittémotion 2023/24:402 av Beatrice Timgren m.fl. (SD) yrkande 49 handlar om att utreda alternativa lösningar till ålutsättning. Motionärerna anför att det inte finns något vetenskapligt stöd för att utsättningar gynnar ålbeståndets förmåga att reproducera sig och att det därför är viktigt att se över möjligheten att hitta andra lösningar för att gynna ålen. Motionärerna föreslår därför att regeringen ska se över hur Ålfondens finansiering kan förstärkas för att kunna utvärdera metoder för att gynna ålen.

Tidigare behandling och kompletterande uppgifter

Fiskemöjligheterna när det gäller ål

Den europeiska ålen utgör ett enda bestånd, och dess utbredningsområde sträcker sig över stora delar av Europa. Återväxten av ål har under de senaste 50 åren minskat med 90–95 procent och ligger fortfarande på en kritiskt låg nivå, mycket långt ifrån nivåer som skulle indikera ett hållbart bestånd. Ålbeståndet har bedömts som akut hotat och den europeiska ålen är sedan 2009 upptagen på Citeskonventionens¹² lista över utrotningshotade arter.

Ålen är en kommersiellt fiskad men inte kvoterad art. De nu gällande bestämmelserna om ålfiske har sin grund i EU:s ålförordning¹³. Enligt artikel 2 i förordningen ska medlemsstaterna upprätta nationella planer för förvaltning av ålbeståndet med den långsiktiga målsättningen att uppnå ett bestånd av utvandrande blankål som motsvarar 40 procent av den blankål som skulle kunna produceras i ett bestånd som är opåverkat av människan. Kommissionen

¹² Konventionen för reglering av handeln med vissa utrotningshotade vilda djur och växter, Washington, den 3 mars 1973.

¹³ Rådets förordning (EG) nr 1100/2007 om åtgärder för återhämtning av beståndet av europeisk ål.

godkände Sveriges nationella förvaltningsplan för ål i oktober 2009. Planen bygger på fyra typer av åtgärder: reducera fiskets påverkan, minska påverkan av vattenkraften, stödutsätta ålyngel samt öka kontroll och tillsyn. Planen är adaptiv, vilket innebär att åtgärderna kan komma att justeras efter behov. En utvärdering av genomförda åtgärder ska enligt artikel 9 i EU:s ålförordning rapporteras till EU-kommissionen vart tredje år, och Sverige lämnade in den senaste rapporten i augusti 2021.

Ices rekommendation är att allt fiske av ål i alla livsmiljöer stoppas. EU:s ministerråd har under de senaste åren, i samband med det årliga beslutet om nya fiskekvoter, beslutat att varje medlemsland ska införa en förbudsperiod för att fiska ål i havet. Villkoren för bestämmelsernas tillämpning har delvis skilt sig åt mellan åren. Vid ministerrådsmötet i december 2023 enades ministrarna, i likhet med 2022, om en fredningstid på sex månader för allt kommersiellt ålfiske som gäller i alla EU:s havsområden och för ålens samtliga livsstadier. Beslutet inkluderar ett generellt förbud mot fritidsfiske av ål i havet i hela EU (fritidsfiske av ål i havet har varit förbjudet i Sverige sedan 2007). En nyhet för i år att Östersjöländerna kan samordna sina stängningsperioder för att främja ålens utvandring ur Östersjön. Om Östersjöländerna inte skulle komma överens om sina respektive stängningsperioder före den 1 mars 2024 ska den infalla under perioden den 15 september 2024–15 mars 2025 i Östersjön, Skagerrak och Kattegatt. Nuvarande stängningsperiod i Sverige gäller den 1 oktober 2023–31 mars 2024.

Alternativ till utsättningar för att gynna ålbeståndet

I maj 2022 fick Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande (Formas) ett regeringsuppdrag att göra en internationell utvärdering av om de åtgärder som hittills har genomförts i den svenska förvaltningsplanen kan säkerställa att Sverige långsiktigt kan nå målen i ålförordningen. I utvärderingen ska både påverkan från fiske och påverkan som inte är fiskerelaterad beaktas. I uppdraget kommer ett antal forskare att anlitas till en oberoende vetenskaplig panel för att utvärdera de svenska åtgärderna och forskningsinsatserna och se om dessa i tillräckligt hög grad fångat in hela kunskapsbehovet. Uppdraget ska rapporteras till regeringen senast den 31 december 2024.

Enligt Havs- och vattenmyndighetens regleringsbrev för 2024 ska myndigheten revidera den svenska ålförvaltningsplanen i syfte att identifiera och införa ändamålsenliga åtgärder som samtidigt kan förbättra utvärdering och uppföljning. I uppdraget ingår alla åtgärder, inklusive fiskerelaterade och vattenmiljörelaterade åtgärder, som främjar och förbättrar förutsättningarna för ålens överlevnad i dess levnadstadier som återfinns i svenska vatten. Slutsatserna från regeringsuppdraget till Formas om att genomföra en internationell utvärdering av svensk förvaltning av europeisk ål utgör ett viktigt underlag som ska beaktas i revisionen. I uppdraget ingår även bl.a. att utvärdera ålutsättningsars effektivitet och deras eventuella bidrag till lekpopulationen

som fortsatt bevarandeåtgärd. Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Landsbygds- och infrastrukturdepartementet med kopia till Klimat- och näringslivsdepartementet) senast den 1 augusti 2025.

Enligt Havs- och vattenmyndighetens regleringsbrev för 2024 får myndigheten använda medel bl.a. för att förbereda och genomföra ett möte i syfte att ta fram en ny överenskommelse om europeisk ål inom ramen för arbetet inom konventionen för migrerande arter (villkor för anslaget 1:11 Åtgärder för havs- och vattenmiljö, anslagspost 2.7). Av regleringsbrevet framgår vidare att högst 2 000 000 kronor av anslaget får användas för bidrag till ideella organisationers arbete som bidrar till att uppnå hållbart fiske genom att påverka utvecklingen av EU:s och annan internationell fiskeripolitik. Medlen betalas ut mot rekvisition (villkor för anslaget 1:11 Åtgärder för havs- och vattenmiljö, anslagspost 2.9).

Ålfonden är en ideell förening som bildades 2007 av ålfiskare, ålagillesarrangörer och ålrökare. Ålfondens syfte är att främja tillväxten av ålbeståndet i främst de svenska vattnen i Östersjön och att tillvarata ålens intresse gentemot utfiskning. Ålfonden arbetar också för att även kraftverksindustrin m.fl. ska ta en del av ansvaret för den minskade tillgången av ål i svenska vatten.

Under det förra riksmötet behandlade miljö- och jordbruksutskottet några motionsyrkanden om åtgärder för att bevara ålen, bl.a. om finansiering av Ålfonden för dess arbete med t.ex. utsättning av ål. I sitt ställningstagande uttalade utskottet bl.a. följande (bet. 2022/23:MJU14):

Sammanfattningsvis anser utskottet att samtliga de åtgärder som nu beskrivits utgör värdefulla steg i riktning mot en hållbar förvaltning av ålbeståndet. Utskottet vill dock samtidigt betona vikten av att arbetet inte avstannar och att frågan fortsätter att vara högt prioriterad såväl inom EU som på nationell nivå.

— — —

När det gäller den ideella föreningen Ålfonden avser utskottet inte att verka för att finansiera denna med statliga medel. Utskottet avstyrker därför motionerna.

Riksdagens tillkännagivande om vattenkraftens betydelse för hotade arter

På förslag av miljö- och jordbruksutskottet beslutade riksdagen i november 2021 om ett tillkännagivande till regeringen. Tillkännagivandet handlade om initiativ för att få bättre kunskapsunderlag om vattenkraftens ekologiska betydelse och passagelösningar samt för fler åtgärder i fråga om vattenkraftverkens påverkan på hotade arter (bet. 2021/22:MJU6, rskr. 2021/22:60–61).

I regeringens skrivelse 2022/23:75 Riksdagens skrivelser till regeringen – åtgärder under 2022 anförde regeringen bl.a. att den nationella planen för moderna miljövillkor för vattenkraften syftar till att få en samordnad prövning med största möjliga nytta för vattenmiljön och för nationell effektiv tillgång till vattenkraftsel. Regeringen anförde vidare att Havs- och vattenmyndigheten den 9 juni 2022 hade fått i uppdrag att tillsammans med Affärsverket svenska

kraftnät och Statens energimyndighet följa upp och analysera arbetet med att förse vattenkraften med moderna miljövillkor. Regeringen redogjorde även för sin bedömning att tillkännagivandet inte var slutbehandlat.

Havs- och vattenmyndigheten redovisade det nyss nämnda uppdraget till Klimat- och näringslivsdepartementet den 30 januari 2023 respektive den 1 december 2023 (dnr 2135-22).

Riksdagens tillkännagivande om en samlad utvärdering av medlemsstaternas ålförvaltningsplaner

I mars 2022 riktade riksdagen, på förslag av miljö- och jordbruksutskottet, ett tillkännagivande till regeringen med bl.a. följande innehåll (bet. 2021/22: MJU17, rskr. 2021/22:189):

Enligt kommissionens senaste utvärdering av ålförvaltningen har det gjorts framsteg men det finns stora olikheter i medlemsstaternas rapportering. I utvärderingen konstateras det även att den samlade fiskerirelaterade dödligheten har minskat i EU:s vatten samtidigt som fisket efter ål har ökat i vissa medlemsstater. Mot denna bakgrund anser utskottet att regeringen ska verka för en samlad utvärdering av de nationella ålförvaltningsplanerna samt för en gemensam åtgärdsplan som kraftigt minskar ålfisket i EU. [...] Åtgärderna krävs inte bara för att rädda den europeiska ålen utan även för att säkerställa att svenska fiskare har lika konkurrensvillkor som sina europeiska motsvarigheter.

I skrivelse 2022/23:75 Riksdagens skrivelser till regeringen – åtgärder under 2022 anförde regeringen bl.a. att den i olika sammanhang, t.ex. vid jordbruks- och fiskerådet i december 2022, påtalat att förordningen bör revideras. Regeringen bedömde att tillkännagivandet inte var slutbehandlat.

Utskottets ställningstagande

Fiskemöjligheterna när det gäller ål

Frågan om fiske av ål i EU:s vatten hanteras inom ramen för rådets årliga beslut om fiskemöjligheter. Rådets senaste beslut i frågan från december 2023 innehåller en fredningstid om sex månader för allt kommersiellt ålfiske i EU:s havsområden och ett förbud mot fritidsfiske av ål i havet inom hela EU. Beslutet innebär således inte något totalförbud mot ålfiske och utskottet föreslår därför att motion 2023/24:402 (SD) yrkande 51 avslås.

Alternativ till utsättningar för att gynna ålbeståndet

Motionärerna har efterfrågat en förstärkt finansiering av Ålfonden för att föreningen ska kunna vidta andra bevarandeåtgärder än ålutsättning, något som enligt motionärerna inte har någon vetenskapligt bevisad effekt på beståndet. Utskottet noterar i detta sammanhang att Havs- och vattenmyndigheten har ett pågående uppdrag om att revidera den svenska ålförvaltningsplanen och att detta uppdrag innefattar alla åtgärder som främjar förutsättningarna för ålens överlevnad. Utskottet välkomnar uppdraget och konstaterar att Havs- och vattenmyndigheten inom ramen för sitt uppdrag även ska

utvärdera hur effektiva ålutsättningar är och om de bidrar till att bevara ålbeståndet. Utskottet noterar vidare att de tillkännagivanden som beskrivits ovan inte är slutbehandlade. Mot bakgrund av det arbete som pågår samt den omständigheten att ideella föreningar kan få bidrag för arbete som bidrar till att uppnå hållbart fiske genom att påverka utvecklingen av fiskeripolitiken inom EU eller på internationell nivå föreslår utskottet att motion 2023/24:402 (SD) yrkande 49 lämnas utan åtgärd.

Forskning om fiskutsättning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om en forskningsbaserad strategi för att minimera negativa effekter av fiskutsättning.
Jämför reservation 11 (SD).

Motionen

I kommittémotion 2023/24:402 av Beatrice Tingren m.fl. (SD) yrkande 40 föreslås att regeringen i sitt arbete verkar för en välplanerad och forskningsbaserad strategi för att minimera eventuella negativa effekter av fiskutsättningar.

Kompletterande uppgifter

Som nämnts tidigare i betänkandet har Havs- och vattenmyndigheten och Jordbruksverket tillsammans tagit fram en strategi för yrkesfisket, vattenbruket, fritidsfisket och fisketurismen samt tre sektorsspecifika handlingsplaner. Strategin är uppdelad i tre målområden och för varje målområde finns ett huvudmål och fem delmål. De åtgärder som krävs för att nå strategins olika delmål konkretiseras i de sektorsspecifika handlingsplanerna. I strategin anför Havs- och vattenmyndigheten och Jordbruksverket att det, även om dessa två myndigheter bär huvudansvaret för strategin, finns flera andra myndigheter och offentliga instanser vars mandat berör fiske och vattenbruk. Samverkan mellan myndigheter och andra berörda intressenter på nationell, regional och lokal nivå är därför av avgörande betydelse för att nå målen i strategin.

Strategins målområde 3 handlar om kunskap och kommunikation. Huvudmålet för området är att kunskapen om de akvatiska ekosystemen samt om fiskets och vattenbrukets samhällsnyttor har ökat och sprids genom informationsinsatser och utbildningar. Ett av de delmål (2.1) som pekas ut för att nå huvudmålet är att kunskapen om de akvatiska ekosystemen har ökat. I strategin beskrivs att det finns ett mycket stort behov av fortsatt forskning och ökad kunskap om våra akvatiska ekosystem och ekosystemtjänster. Det finns enligt strategin också behov av ökad kunskap om hur fiske och vattenbruk påverkar såväl ekosystemet i stort som enskilda bestånd. Sådan kunskap

behövs inte bara på nationell nivå utan även på regional och lokal nivå. Andra viktiga områden inom vilka kunskapen behöver förbättras är enligt strategin djur- och smittskydd samt djurvälstånd hos vattenbruksarter, hälsoläget hos vilda akvatiska organismer och risker med invasiva arter.

SLU Aqua beskriver att institutionen forskar om de akvatiska ekosystemen, fisk, fiske och fiskeriförvaltning. Kustlaboratoriet, som är en av institutionens tre avdelningar, bedriver forskning, miljöövervakning och miljöanalys om fisk, fiske och ekosystem längs Sveriges kust. Kustlaboratoriets rådgivning hjälper myndigheter att fatta faktabaserade beslut om bl.a. fiske, havsplanering och miljöåtgärder, och forskningen genererar ny kunskap om hur klimat, miljö och mänsklig aktivitet påverkar de akvatiska ekosystemen. Vid institutionens fiskgenetiska laboratorium (FiskGen) studerar forskarna bl.a. genetiska och ekologiska effekter av fiskutsättningar. När det gäller fiskutsättningar beskriver SLU Aqua att förflyttning och utsättning av fisk är en vanlig förvaltningsåtgärd för att gynna vissa arter. Med hjälp av genetiska undersökningar kan man utvärdera konsekvenserna av sådana verksamheter. Det går exempelvis att uppskatta hur mycket utsatt fisk som så småningom ingår i fångsten, dvs. det ekonomiska utbytet av utsättningen. Att mäta graden av genetisk påverkan på naturliga populationer är ett annat viktigt användningsområde. SLU Aqua uppmanar också allmänheten att rapportera sina data vid utsättningar, vid provfiske och vid fångst av en märkt fisk eftersom dessa observationer är mycket värdefulla och används för forskning och miljöanalys.

Institutionen för vilt, fisk och miljö vid SLU har inom ämnesområdet akvatisk ekologi under snart 40 år bedrivit såväl grundforskning som tillämpad forskning på fisk och fiskeriförvaltning i både sötvatten och i havet. Med hjälp av sitt DNA-laboratorium har forskarna kunnat se hur laxpopulationer i olika vattendrag förändrats över tid och påverkats av t.ex. utsättningar av fisk.

Havs- och vattenmyndigheten ska enligt regleringsbrevet för 2024 redovisa resultaten av projekt och åtgärder som myndigheten bidragit med finansiering till i fråga om yrkesfiskets delaktighet i forskningsprojekt eller metodutvecklingsprojekt som syftar till att förbättra fiskbestånd status och livsmiljöer.

Utskottets ställningstagande

Ökad kunskap om de akvatiska ekosystemen har pekats ut som ett viktigt delmål i strategin för yrkesfisket, vattenbruket, fritidsfisket och fisketurismen. Utskottet delar den bilden och välkomnar därför insatser på området. Utskottet vill i detta sammanhang särskilt lyfta fram den forskning som bedrivs vid SLU Aquas fiskgenetiska laboratorium om effekterna av fiskutsättningar. Med hänvisning till dels strategins målsättningar, dels den forskning om fiskutsättning som redan pågår anser utskottet att motion 2023/24:402 (SD) yrkande 40 kan lämnas utan någon åtgärd. Därmed föreslår utskottet att yrkandet avslås.

Åtgärder för att främja svensk fiskerinäring

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om åtgärder för att behålla det kustnära fisket som en lönsam företagsform och om att underlätta direktförsäljning av fisk och skaldjur vid kaj.

Motionerna

Enligt motion 2023/24:2487 av Catarina Deremar och Anne-Li Sjölund (båda C) finns det behov av att vidta åtgärder med målsättningen att behålla det kustnära fisket som en företagsform som det går att leva på.

I motion 2023/24:761 av Jennie Wernäng (M) anför motionären att direktförsäljning av fisk och skaldjur vid kaj behöver underlättas, bl.a. för att stärka det småskaliga fisket och skapa fler arbetstillfällen.

Tidigare behandling och kompletterande uppgifter

Som redovisats tidigare i betänkandet har Havs- och vattenmyndigheten och Jordbruksverket tillsammans tagit fram en gemensam strategi för yrkesfisket, vattenbruket, fritidsfisket och fisketurismen samt tre sektorspecifika handlingsplaner. Strategins målområde 2 handlar om konkurrenskraft, lönsamhet och sociala värden. Huvudmålet för området är att svenskt fiske och vattenbruk är konkurrenskraftiga och lönsamma näringar som bidrar till ökad livsmedelsförsörjning, sysselsättning och sociala värden i hela landet. Ett av de delmål (2.1) som pekas ut för att nå huvudmålet är att konkurrenskraften och lönsamheten har ökat hos fisket. Ett annat delmål (2.4) är att fiske och vattenbruk är attraktiva och säkra näringar. Att öka förädlingsgraden på produkter från lokalt kust- och insjöfiske kan enligt strategin, i kombination med diversifiering och kortare livsmedelskedjor, höja konkurrenskraften, lönsamheten och den lokala sysselsättningen. I handlingsplanen för utveckling av svenskt yrkesfiske lämnas ett större antal förslag på åtgärder som sammantaget bedöms bidra till att nå huvudmålet.

Enligt regleringsbrevet för 2024 ska Havs- och vattenmyndigheten redovisa resultaten av de insatser som har gjorts för att genomföra regelverket för den gemensamma fiskeripolitiken och resultaten av det nationella genomförandet. Av redovisningen ska det framgå hur myndigheten beaktat fiskerinäringens och vattenbrukets förutsättningar och vilka effekter myndighetens arbete och förvaltningsbeslut har haft på beståndsutvecklingen samt fiskerinäringens utveckling och långsiktiga konkurrenskraft. Redovisningen ska särskilt belysa det småskaliga kustnära fisket och arbetets bidrag till riksdagens beslutade mål för livsmedelsstrategin.

När miljö- och jordbruksutskottet under det förra riksmötet behandlade motionsyrkanden om övergripande åtgärder för att främja svensk fiskerinäring uttalade utskottet bl.a. följande (bet. 2022/23: MJU14):

I den svenska livsmedelsstrategin understryks behovet av att öka den svenska livsmedelsproduktionen, och strategin lyfter i det sammanhanget fram marina livsmedel och möjligheterna att utveckla och förbättra de blå näringarnas konkurrenskraft och innovationsförmåga.

De föreslagna och pågående insatserna har enligt utskottet, under förutsättning att åtgärderna leder till en rimlig administrativ börda för näringen, goda förutsättningar att främja den svenska fiskerinäringen. Utskottet kommer att följa arbetet med stort intresse.

Den som vill fiska yrkesmässigt i havet behöver en fiskelicens. Fiskelicensen gäller för ett fartyg och fiskelicensinnehavaren är antingen en fysisk eller en juridisk person. Licensen ger innehavaren rätt att sälja sin fångst¹⁴.

Havs- och vattenmyndigheten beskriver att en fångstmottagare är en registrerad köpare eller auktionsinrättning som köper fisk och skaldjur i första handelsledet, dvs. som köper direkt av en person eller ett företag med fiskelicens, för att sedan sälja vidare i sin näringsverksamhet (t.ex. grossister, producenter, detaljister och restauranger). Alla fångstmottagare som handlar med de fiskeriprodukter som omfattas av spårbarhetskraven¹⁵ ska vara registrerade hos Havs- och vattenmyndigheten samt rapportera sina inköp för att myndigheten ska kunna följa och säkerställa uppföljningen av kvoterna. Reglerna om fångstmottagare omfattar inte den som köper upp till 30 kilo för privat konsumtion av en yrkesfiskare. En yrkesfiskare kan vara förstahandsmottagare vid försäljning av den egna fångsten (eller någon annans fångst) om yrkesfiskaren har två olika företag, dvs. två olika organisationsnummer, och avrapporterar sina inköp av den egna fångsten på en avräkningsnota. Avräkningsnotan ska rapporteras från det företag som står för inköpet. Enligt Havs- och vattenmyndigheten gäller dessa regler fisk som har fiskats yrkesmässigt i allmänt vatten i havet. Havs- och vattenmyndigheten har vidare uppgett att reglerna innebär att en yrkesfiskare kan sälja upp till 30 kilo av sin fångst direkt till en slutkonsument för privat konsumtion.

¹⁴ Närmare bestämmelser om fiskelicenser och personliga fiskelicenser finns i 29 a–32 §§ fiskelagen.

¹⁵ Mot bakgrund av såväl behovet av en förbättrad kontroll av upptaget av fisk som konsumenternas behov av säkrare information om fångsten och dess ursprung har EU infört krav på spårbarhet för fiskeri- och vattenbruksprodukter. Bestämmelser om detta finns bl.a. i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2023/2842 av den 22 november 2023 om ändring av rådets förordning (EG) nr 1224/2009, och om ändring av rådets förordningar (EG) nr 1967/2006 och (EG) nr 1005/2008 och Europaparlamentets och rådets förordningar (EU) 2016/1139, (EU) 2017/2403 och (EU) 2019/473 vad gäller fiskerikontroll och Havs- och vattenmyndighetens föreskrifter (HVMFS 2017:14) om spårbarhet för vissa fiskeri- och vattenbruksprodukter.

Utskottets ställningstagande

Huvudmålet för ett av målområdena i strategin för yrkesfisket, vattenbruket, fritidsfisket och fisketurismen är att svenskt fiske är en konkurrenskraftig och lönsam näring som bidrar till ökad livsmedelsförsörjning, sysselsättning och sociala värden i hela landet. Ett av de delmål som pekas ut i strategin är att fiskets konkurrenskraft och lönsamhet har ökat. Utskottet välkomnar dessa målsättningar samt de många förslag på åtgärder som beskrivs i handlingsplanen för utveckling av svenskt yrkesfiske och som sammantaget bedöms bidra till att huvudmålet i strategin nås. Vidare noterar utskottet att Havs- och vattenmyndigheten har fått i uppdrag att redovisa bl.a. hur myndigheten i sitt arbete har beaktat fiskerinäringens utveckling och långsiktiga konkurrenskraft och att redovisningen särskilt ska belysa det småskaliga kustnära fisket och hur myndighetens arbete bidrar till att livsmedelsstrategins mål nås. I detta sammanhang vidhåller utskottet sin tidigare uttalade uppfattning att de föreslagna och pågående insatserna, under förutsättning att åtgärderna leder till en rimlig administrativ börda för näringen, har goda förutsättningar att främja den svenska fiskerinäringen. Därmed föreslår utskottet att motion 2023/24:2487 (C) avslås.

När det gäller frågan om direktförsäljning av fisk och skaldjur vid kaj konstaterar utskottet att det fiskerirättsliga regelverket redan ger goda möjligheter till sådan verksamhet, under förutsättning att försäljningen sker på det sätt och i den omfattning som beskrivits ovan. Mot den bakgrunden ser utskottet inte behov av att vidta några ytterligare åtgärder med anledning av det som efterfrågas i motion 2023/24:761 (M). Därmed föreslår utskottet att yrkandet avslås.

Fiskerikontroll

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om ökade kontroller och skärpta straff och om ett system med fisketillsynspersoner.

Jämför reservation 12 (S) och 13 (MP).

Motionerna

I kommittémotion 2023/24:2628 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 26 anför motionärerna att avsiktlig felrapportering av fiskefångster underminerar ansträngningarna för hållbart fiske. Därför föreslår de skärpta kontroller och skärpta straff vid avsiktlig felrapportering.

I partimotion 2023/24:2669 av Märta Stenevi m.fl. (MP) yrkande 115 föreslås att fiskekontrollerna inom yrkesfisket ska öka och att behovet av skärpta straff för illegalt ålfiske ska utredas.

I motion 2023/24:1920 av Magnus Manhammar (S) anför motionären att Kustbevakningens arbete med fiskerikontroll behöver kompletteras. Han föreslår därför att det ska införas ett system med fisketillsynspersoner längs den svenska kusten.

Tidigare behandling och kompletterande uppgifter

Den viktigaste rättsliga ramen för EU:s system för fiskerikontroll fastställs i en övergripande kontrollförordning¹⁶ och en genomförandeförordning¹⁷. Förordningarna tillämpas på all verksamhet som omfattas av den gemensamma fiskeripolitiken och omfattar regler för kontroll av all fisk som fångas, landas, transporteras och säljs inom EU. Övervakningen utförs av nationella myndigheter med stöd av och i samarbete med EU-kommissionen och Europeiska fiskerikontrollbyrån.

År 2018 offentliggjorde kommissionen ett förslag (COM(2018) 368 final) om att se över kontrollsystemet för att förenkla det, göra det effektivare och mer ändamålsenligt samt säkerställa full överensstämmelse med den reformerade gemensamma fiskeripolitiken. Efter förhandlingar nådde medlagstiftarna Europaparlamentet och rådet en slutlig överenskommelse i maj 2023, och under hösten 2023 antog Europaparlamentet och rådet en ändringsförordning som uppdaterar omkring 70 procent av de befintliga reglerna för kontroll av fisket¹⁸. Förordningen träder i kraft den 20:e dagen efter att den har offentliggjorts i Europeiska unionens officiella tidning. Majoriteten av bestämmelserna i förordningen ska dock börja tillämpas först under 2026 och 2028 (artikel 7). Ändringsförordningen innebär bl.a. följande:

- Alla fiskefartyg kommer att spåras med hjälp av kontrollsystem för fartyg och vara skyldiga att registrera sina fångster på elektronisk väg för att säkerställa att den gemensamma fiskeripolitiken följs (för vissa mindre fartyg för småskaligt kustfiske kommer dessa regler att gälla fr.o.m. 2029).
- Större fartyg ska utrustas med elektroniska fjärrövervakningsverktyg i form av kameror och sensorer för att säkerställa att oönskade fångster förs i land och inte kastas över bord i strid med landningsskyldigheten.
- Det ska ske en översyn av sanktionssystemet som innebär att en omfattande förteckning över allvarliga överträdelse av reglerna i den gemensamma fiskeripolitiken fastställs på EU-nivå. Medlemsländerna måste se till att effektiva, proportionella och avskräckande administrativa

¹⁶ Rådets förordning (EG) nr 1224/2009 av den 20 november 2009 om införande av ett kontrollsystem i gemenskapen för att säkerställa att bestämmelserna i den gemensamma fiskeripolitiken efterlevs m.m.

¹⁷ Kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 404/2011 av den 8 april 2011 om tillämpningsföreskrifter för rådets förordning (EG) nr 1224/2009 om införande av ett kontrollsystem i gemenskapen för att säkerställa att bestämmelserna i den gemensamma fiskeripolitiken efterlevs.

¹⁸ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2023/2842 av den 22 november 2023 om ändring av rådets förordning (EG) nr 1224/2009, och om ändring av rådets förordningar (EG) nr 1967/2006 och (EG) nr 1005/2008 och Europaparlamentets och rådets förordningar (EU) 2016/1139, (EU) 2017/2403 och (EU) 2019/473 vad gäller fiskerikontroll.

sanktioner utdöms vid sådana överträdelser. Dessutom, eller som ett alternativ, kan straffrättsliga påföljder användas.

Havs- och vattenmyndigheten har ett övergripande ansvar för att kontrollera den fisk som fångas, landas, importeras, exporteras, transporteras och säljs i Sverige. Under 2016 genomgick fiskerikontrollen en förändring som innebär att verksamheten nu bedrivs utifrån ett riskbaserat arbetssätt. Det betyder att fokus läggs på de delar av fisket där kontrollmyndigheten bedömer att risken för överträdelser är störst. Kustbevakningen är den svenska myndighet som har huvudansvaret för fiskerikontroll av yrkesfisket till sjöss. Kustbevakningens fiskerikontroll av yrkesfisket planeras och styrs utifrån en nationell tillsynsplan som årligen tas fram i samarbete med Havs- och vattenmyndigheten. Myndigheterna har ett nära samarbete som styrs utifrån en överenskommelse om samverkan. Utöver kontroll av yrkesfisket omfattar Kustbevakningens verksamhet även regelbunden övervakning och tillsyn av fritidsfisket längs hela den svenska kusten samt i Väner och Mälaren. Här fokuserar myndigheten på att bl.a. kontrollera rätten till fiske, redskap, fångst och fredningsområden. Alla kustbevakare har kunskap att kontrollera fritidsfiske och det kustnära småskaliga yrkesfisket, medan kustbevakare med mer specialistkunskap utför kontroll av det mer avancerade storskaliga yrkesfisket.

Den 30 juni 2022 beslutade den dåvarande regeringen att utse en särskild utredare som bl.a. ska se över regelverket på fiskeområdet samt analysera vilka kompletterande bestämmelser som behövs i fiskelagstiftningen med anledning av de nya unionsbestämmelserna om fiskerikontroll (Fiske- och vattenbruksutredningen, dir. 2022:92). Vidare ska utredaren föreslå eventuella ändringar av mandat och ansvarsfördelning mellan de myndigheter som berörs av fiskerikontrollen, med utgångspunkt i myndigheternas uppdragsredovisningar. Uppdraget ska redovisas senast den 29 november 2024.

I budgetpropositionen för 2024 (prop. 2023/24:1 utg.omr. 23) anför regeringen att utvecklingen av det riskbaserade arbetssättet fortsätter inom fiskerikontrollen. Arbetssättet syftar till att effektivisera och att ge förutsättningar för högre kvalitet i de kontroller som görs. Under 2022 förstärktes fiskerikontrollen genom en översyn av det svenska regelverket för vägning för att säkerställa en korrekt kvotavräkning och förbättra insamlingen av fiskeriberoende data. Vidare har fokuset på kontroll av landningsskyldigheten ökat för att möjliggöra en förbättrad fångstrapportering från fisket och kvotavräkning. Under 2022 gjordes riktade kontrollinsatser mot olovliga utkast i räkfisket på västkusten, vilket visade att olovliga utkast av mindre värdefull råråka är ett problem i svenskt räkfiske. Arbetet med att genomföra ett pilotprojekt med s.k. elektronisk fjärrövervakning ombord på fiskefartyg där några licenshavare inom det pelagiska fisket ingår fortsatte under året.

Enligt Havs- och vattenmyndighetens regleringsbrev för 2024 ska myndigheten redovisa vilka åtgärder den har vidtagit för att förbättra och effektivisera den svenska fiskerikontrollen. Redovisningen ska särskilt belysa

kontrollen av det pelagiska fisket efter sill och skarpsill. Även Kustbevakningen ska, enligt sitt regleringsbrev för 2024, samlat redovisa vilka åtgärder myndigheten har vidtagit för att förbättra och effektivisera den svenska fiskerikontrollen. Myndigheten ska även redovisa antalet fiskerikontroller riktade mot yrkes- respektive fritidsfisket i Västerhavet respektive Östersjön. För yrkesfisket ska kontrollerna redovisas per fiskeri. Redovisningen ska särskilt belysa det pelagiska fisket efter sill och skarpsill i Östersjön.

Enligt 34 § fiskelagen och 5 kap. 2 § förordningen om fisket, vattenbruket och fiskerinäringen är det länsstyrelserna som förordnar fisketillsynsmän. Närmare bestämmelser om hur länsstyrelserna ska utse personer som utövar fisketillsyn finns i Havs- och vattenmyndighetens föreskrifter (HVMFS 2018:1) om fisketillsynsförordnanden. Av föreskrifterna följer bl.a. att den som vill bli förordnad att utöva fisketillsyn ska skicka en skriftlig ansökan till länsstyrelsen i det län där han eller hon är folkbokförd (3 §) och att länsstyrelsen endast får utfärda ett förordnande om länsstyrelsen bedömer att det finns ett behov av tillsyn (5 § andra stycket).

Bestämmelser om straff för överträdelse av fiskelagstiftningen finns i både 37–50 §§ fiskelagen och 11 och 12 §§ lagen (1994:1709) om EU:s förordningar om den gemensamma fiskeripolitiken (GFP-lagen). Fiskelagen reglerar rätten till fiske och fiskets bedrivande inom Sveriges sjöterritorium och inom Sveriges ekonomiska zon. I de fall som anges särskilt gäller lagen även svenskt havsfiske utanför den ekonomiska zonen. GFP-lagen innehåller de bestämmelser som behövs för att EU:s gemensamma fiskeripolitik ska kunna genomföras i Sverige.

När det gäller Fiske- och vattenbruksutredningen har Regeringskansliet (Landsbygds- och infrastrukturdepartementet) uppgett att den del av kommittédirektiven som handlar om att se över regelverket på fiskeområdet inte tar sikte på straffskärpning utan på att bestämmelserna om straff och sanktioner i fiskelagen och GFP-lagen behöver sammanföras. När de sammanförda bestämmelserna tas fram ska utredningen beakta dels vissa problem som Havs- och vattenmyndigheten har påtalat (skillnader i nuvarande bestämmelser när det gäller vilken grad av oaktsamhet som krävs för att en gärning ska vara straffbar och otydlighet i fråga om vad som är straffbart), dels rekommendationerna om lagstiftningsteknik och lagförslagen i utredningsbetänkandet Att kriminalisera överträdelser av EU-förordningar (SOU 2020:13). I den del av uppdraget som avser att anpassa nationell rätt till EU:s bestämmelser om fiskerikontroll ska utredaren analysera vilka kompletterande bestämmelser som behövs med anledning av de nya unionsbestämmelserna om fiskerikontroll. De nya unionsbestämmelserna inkluderar bestämmelser om sanktioner, och i den delen av uppdraget blir det enligt departementet alltså aktuellt att se över behovet av att ändra nuvarande bestämmelser om straff och sanktionsavgifter vid överträdelser av bestämmelser i den gemensamma fiskeripolitiken. Detta kan komma att innebära skärpta straffrättsliga påföljder och sanktionsavgifter.

Riksdagens tillkännagivande om landningsskyldighetens genomförande och efterlevnad i samtliga medlemsstater

I mars 2022 riktade riksdagen, på förslag av miljö- och jordbruksutskottet, ett tillkännagivande till regeringen om att regeringen måste verka inom EU för att landningsskyldigheten genomförs och följs i samtliga medlemsstater (bet. 2021/22: MJU17, rskr. 2021/22:189). I tillkännagivandet uttalades bl.a. att det finns allvarliga brister i hur landningsskyldigheten genomförs och följs, inte minst i fråga om avsaknaden av tillförlitlig statistik om utkast. Vidare anfördes att det även finns brister i kontrollen av att landningsskyldigheten följs, vilket innebär att svenska fiskare inte konkurrerar på samma villkor som andra medlemsstater.

I regeringens skrivelse 2022/23:75 Riksdagens skrivelser till regeringen – åtgärder under 2022 beskrev regeringen det då pågående arbetet med det nya regelverket för EU:s gemensamma fiskerikontroll, i vilket reglerna om landningsskyldigheten ingår. Regeringen redogjorde även för sin bedömning att tillkännagivandet inte var slutbehandlat.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis framhålla att det är av grundläggande betydelse att EU-gemensamma regler följs på ett korrekt och enhetligt sätt av samtliga parter för att regelverket ska få avsedd effekt. Det är en förutsättning för att uppnå målen om en miljömässigt hållbar fiskeriförvaltning men även för att säkerställa jämlika konkurrensvillkor. Utskottet välkomnar därför att Europaparlamentet och rådet nyligen har antagit en reviderad fiskerikontrollförordning som syftar till att uppnå effektivare kontrollåtgärder, förbättrad efterlevnadskultur och verkställighet samt lika villkor för fiskets aktörer. Genom förordningen införs regler som bl.a. innebär att alla fiskefartyg kommer att spåras med hjälp av kontrollsystem och vara skyldiga att registrera sina fångster på elektronisk väg samt att större fartyg ska utrustas med kameror och sensorer för att säkerställa att bifångster förs i land och inte kastas över bord i strid med landningsskyldigheten.

Utskottet konstaterar att riksdagen har riktat ett tillkännagivande till regeringen om att genomförandet och efterlevnaden av landningsskyldigheten måste förbättras i samtliga medlemsstater. Regeringen har uppgett att tillkännagivandet ännu inte är slutbehandlat. Utskottet ser därutöver positivt på att det pågår insatser på nationell nivå som syftar till att på olika sätt förbättra fiskerikontrollen i stort och landningsskyldighetens efterlevnad i synnerhet. När det gäller motionärernas förslag om skärpta straff för vissa överträdelser noterar utskottet att det ingår i Fiske- och vattenbruksutredningens pågående uppdrag att se över om det med anledning av de nya unionsbestämmelserna om fiskerikontroll finns behov av att ändra de nuvarande nationella bestämmelserna om straff och sanktionsavgifter för överträdelser av fiskerilagstiftningen. Utskottet har stora förhoppningar på att EU:s nya fiskerikontrollförordning i förening med de insatser som nu görs

kommer att förbättra fiskerikontrollen och därmed efterlevnaden av det fiskerirättsliga regelverket. Utskottet vill dock inte föregripa utfallet av det pågående arbetet och föreslår därför att motionerna 2023/24:2628 (S) yrkande 26 och 2023/24:2669 (MP) yrkande 115 lämnas utan åtgärd.

När det gäller frågan om att komplettera Kustbevakningens tillsyn med ett system med fisketillsynspersoner noterar utskottet att länsstyrelsen, om de förutsättningar som beskrivs ovan är uppfyllda, har möjlighet att förordna sådana tillsynspersoner. Utskottet ser därför inte behov av att vidta några åtgärder med anledning av det som efterfrågas i motion 2023/24:1920 (S). Därmed avstyrker utskottet yrkandet.

Vattenbruk

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om hållbart vattenbruk och om att bl.a. vattenbruk ska undantas från strandskyddet.

Jämför reservation 14 (S) och 15 (C).

Motionerna

I kommittémotion 2023/24:2628 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 25 framhåller motionärerna vikten av hållbar fiskuppfödning med höga miljökrav som kan skydda vilda bestånd av fisk och skapa jobb på landsbygden.

I kommittémotion 2023/24:2479 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkande 21 föreslås att alla former av gårdsbaserat vattenbruk och gårdsbaserad fisketurism ska kunna undantas från strandskyddsreglerna. Motionärerna anför att reglerna behöver förändras för att främja dessa näringar.

Tidigare behandling och kompletterande uppgifter

Vattenbruk (även kallat akvakultur) är ett samlingsbegrepp för odling av vattenlevande djur och växter såsom fisk, musslor, kräftdjur och alger. Den största delen av de vattenbruksprodukter som produceras i Sverige används som livsmedel. Andra syften kan vara t.ex. utsättning för fiske eller vidare uppfödning, kompensationsutsättning för utebliven naturlig rekrytering eller förstärkning av vilda bestånd. Vissa arter som musslor, sjöpungrar, alger och ostron (blå fånggrödor) produceras även för sina fördelaktiga miljöegenskaper eftersom de genom att filtrera vatten binder de näringsämnen som annars kan leda till övergödning. I Sverige föds fisk huvudsakligen upp i öppna kassar lokaliserade i sjöar och i viss utsträckning längs kusterna. Vattenbruk bedrivs även i dammar och olika typer av landbaserade anläggningar.

I december 2019 presenterades livsmedelsstrategins handlingsplan del 2 för perioden 2020–2025. I handlingsplanen ingår ett paket med långsiktiga åtgärder inom vattenbruksområdet: Jordbruksverket ska vidareutveckla

arbetet med vattenbruket och genom koordinering av den svenska vattenbruksnäringen skapa en långsiktigt hållbar och konkurrenskraftig livsmedelskedja.

Som redovisats tidigare i betänkandet har Havs- och vattenmyndigheten och Jordbruksverket tillsammans tagit fram en gemensam strategi för yrkesfisket, vattenbruket, fritidsfisket och fisketurismen samt sektorspecifika handlingsplaner. I strategin konstaterar myndigheterna att vattenbruk är en viktig näringsgren med stor tillväxtpotential på den svenska landsbygden. Handlingsplanen för utveckling av svenskt vattenbruk syftar till att slå fast vilka åtgärder och aktiviteter som behöver vidtas inom vattenbruket för att nå målen i strategin för svenskt fiske och vattenbruk 2021–2026.

Jordbruksverket är förvaltningsmyndighet inom jordbruksområdet, fiskeområdet och landsbygdsutveckling med särskilt uppdrag att främja ett långsiktigt hållbart fiske och vattenbruk. Jordbruksverket beskriver att det är viktigt för myndigheten att utveckla landsbygden, något som vattenbruket kan bidra till.

Av budgetpropositionen för 2024 (prop. 2023/24:1 utg. omr. 23) framgår att regeringen bedömer att den ökade produktionen inom svenskt vattenbruk har främjats av åtgärder med stöd av programmet för Europeiska havs-, fiskeri- och vattenbruksfonden. Enligt regeringen är utvecklingen av vattenbruket i Sverige viktig och har god potential att bidra till målet om ökad nationell livsmedelsproduktion och självförsörjningsgrad i landet. Frågan om hur bestämmelserna om vattenbruk kan förenklas är central för branschens utveckling, och regeringen har för avsikt att fortsätta att arbeta för att förbättra och förenkla förutsättningarna för att bedriva vattenbruk i Sverige.

7 kap. 13–15 §§ miljöbalken reglerar strandskyddets innebörd och syfte och huvudregeln för dess omfattning. Enligt 7 kap. 16 § första stycket 1 gäller strandskyddet inte byggnader, anläggningar, anordningar eller åtgärder som inte avser att tillgodose bostadsändamål, om de behövs för jordbruket, fisket, skogsbruket eller renskötseln och de för sin funktion måste finnas eller vidtas inom strandskyddsområdet.

Den 17 mars 2022 beslutade den dåvarande regeringen att utse en särskild utredare som skulle föreslå författningsändringar och andra åtgärder som moderniserar och förtydligar undantaget från strandskyddet för de areella näringarna i 7 kap. 16 § första stycket 1 miljöbalken. Utredaren skulle i denna del bl.a. analysera om ytterligare verksamheter, t.ex. gårdsbaserat vattenbruk, ska omfattas av tillämpningsområdet för undantaget för areella näringar. Utredningens förslag skulle bl.a. bidra till att uppnå livsmedelsstrategins mål om ökad livsmedelsproduktion och hållbar utveckling i hela landet (dir. 2022:18 och dir. 2022:138).

Uppdraget redovisades i januari 2024 genom betänkandet *Areella näringar vid vatten* (SOU 2023:103). Utredningen föreslår att vattenbruk ska läggas till som en självständig term i uppräkningslistan i 7 kap. 16 § 1 miljöbalken. Utredningen har valt att inte begränsa detta till gårdsbaserat vattenbruk utan använder termen vattenbruk.

När det gäller frågan om även gårdsbaserad fisketurism bör omfattas av undantagsbestämmelsen i 7 kap. 16 § 1 miljöbalken anför utredningen bl.a. följande:

I samband med betänkandet Tillgängliga stränder – ett mer differentierat strandskydd, SOU 2020:78, framfördes även andra förslag på näringar som borde inkluderas i undantagsparagrafen, till exempel gårdsbaserad fisketurism. Denna näring bygger på att man tar tillvara den naturliga resursen fisk i en gårds fiskevatten. I Strandskyddsdelegationens broschyr Areella näringar och strandskydd framhålls att verksamheter utvecklas över tid och att en gård med jordbruk kan behöva allt fler ben att stå på för att vara lönsam.

På samma gång framhålls i propositionen Strandskyddet och utvecklingen av landsbygden, prop. 2008/09:119, att det finns anledning att vara restriktiv med en utvidgning av tillämpningsområdet för undantagsbestämmelsen för areella näringar, eftersom en utvidgning kan leda till tillämpningssvårigheter och gränsdragningsproblem. Det finns också anledning att beakta bland annat miljökonsekvenserna av att utvidga undantagsbestämmelsens tillämpningsområde till fisketurism med flera näringar, till exempel utifrån dessa näringars behov av bryggor, ramper och sjöbodan med mera. Vi anser att den avvägning som ska göras mellan olika intressen här bättre hanteras inom ramen för ett dispensförfarande.

Övriga näringar bör således inte omfattas av undantagsbestämmelsen.

I linje med dessa uttalanden föreslår utredningen att det ska införas ett nytt särskilt skäl för dispens från strandskyddet för byggnader, anläggningar, anordningar och åtgärder som inte avser att tillgodose bostadsändamål, om de behövs för småskaliga förvärvsverksamheter som bedrivs varaktigt på landsbygden. Dispensgrunden ska enligt förslaget införas genom en ny bestämmelse (7 kap. 18 d § miljöbalken). Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 september 2025. Utredningens förslag bereds i Regeringskansliet och betänkandet remitterades den 22 februari 2024.

Som beskrivits tidigare i betänkandet tillsatte den förra regeringen Fiske- och vattenbruksutredningen (dir. 2022:92). Utredningen ska slutredovisas senast den 29 november 2024. Enligt kommittédirektiven skulle utredningen bl.a. se över hur bestämmelserna om vattenbruk kan förenklas för att främja ett mer konkurrenskraftigt och hållbart vattenbruk. Denna del av uppdraget redovisades under hösten 2023 genom delbetänkandet Förenklade förutsättningar för ett hållbart vattenbruk (SOU 2023:74). Utredningen lämnar förslag inom flera områden och anför att förslagen ska ses som en helhet som sammantaget kan bidra till att uppfylla de olika syftena med utredningens uppdrag. Delbetänkandet remitterades den 28 februari 2024.

Riksdagens tillkännagivanden om vattenbruk

På förslag av miljö- och jordbruksutskottet riktade riksdagen i mars 2018 ett tillkännagivande till regeringen om regelverket för vattenbruk (bet. 2017/18:MJU13, rskr. 2017/18:182). I betänkandet anförde utskottet bl.a. att strandskyddsreglerna behöver göras mer tillåtande.

I regeringens skrivelse 2022/23:75 Riksdagens skrivelser till regeringen – åtgärder under 2022 redogjorde regeringen för de åtgärder som vidtagits med anledning av tillkännagivandet och sin bedömning att det inte var slutbehandlat.

Vidare beslutade riksdagen i mars 2020, på förslag av miljö- och jordbruksutskottet, om ett nytt tillkännagivande till regeringen om förutsättningarna för vattenbruk (bet. 2019/20:MJU11, rskr. 2019/20:185). I betänkandet anförde utskottet bl.a. att vattenbruk har en stor potential att skapa jobb och tillväxt i hela landet samtidigt som dessa företag kan leverera klimatsmart mat. Utskottet uppmanade därför regeringen att vidta ytterligare åtgärder för att underlätta utvecklingen av vattenbruket och skyndsamt se över regelverket för att öka graden av vattenbruk.

I regeringens skrivelse 2022/23:75 Riksdagens skrivelser till regeringen – åtgärder under 2022 redogjorde regeringen för ett antal åtgärder som vidtagits med anledning av tillkännagivandet. Regeringen bedömde att tillkännagivandet inte var slutbehandlat.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att vattenbruk är en viktig näringsgren som har dels stor tillväxtpotential på den svenska landsbygden, dels god potential att bidra till målet om ökad nationell livsmedelsproduktion och självförsörjningsgrad i fråga om klimatsmart och miljömässigt hållbart producerad mat. Riksdagen har riktat två tillkännagivanden till regeringen om behovet av åtgärder som på olika sätt kan ta till vara vattenbrukets potential och bidra till utvecklingen av näringen. Regeringen har beskrivit de åtgärder som har vidtagits med anledning av tillkännagivandena och anført att dessa ännu inte är slutbehandlade. Bland de åtgärder som har initierats vill utskottet särskilt framhålla att Fiske- och vattenbruksutredningen har lämnat ett delbetänkande som berör frågan om förenklade förutsättningar för ett hållbart vattenbruk. Delbetänkandet bereds i Regeringskansliet. I övriga delar pågår utredningens arbete fortfarande. Utskottet följer frågan noggrant men vill inte föregripa slutförandet av detta arbete. Därför föreslår utskottet att motion 2023/24:2628 (S) yrkande 25 lämnas utan åtgärd.

När det gäller eventuella förändringar av strandskyddslagstiftningen för att underlätta för vattenbruksnäringen och gårdsbaserad fisketurism noterar utskottet att det nyligen har presenterats en utredning som berör just denna fråga. Utredningens förslag bereds för närvarande och med hänvisning till det pågående arbetet föreslår utskottet att motion 2023/24:2479 (C) yrkande 21 lämnas utan åtgärd.

Fritidsfiske och fisketurism

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om krav på fiskekort och rapportering av fångster och om fritidsfiske av blåfenad tonfisk. Jämför reservation 16 (SD).

Motionerna

Enligt kommittémotion 2023/24:402 av Beatrice Timgren m.fl. (SD) har Norge och Island infört regler för fisketurism i form av krav på fiskekort och rapportering av fångster. Motionärerna föreslår i yrkande 42 att det ska utredas om det bör införas motsvarande regler i Sverige. Införandet av sådana regler kan enligt motionärerna bl.a. bidra till att bevara den biologiska mångfalden i svenska vatten.

I motion 2023/24:1403 av Ann-Sofie Alm (M) föreslår motionären att det ska utredas om kvotfiske i form av fritidsfiske och sportfiske av blåfenad tonfisk ska tillåtas längs Bohuskusten.

Tidigare behandling och kompletterande uppgifter

Med fritidsfiske avses fiske som inte sker med stöd av fiskelicens eller personlig fiskelicens, dvs. licensierat yrkesfiske, utan som utövas enligt de grundläggande bestämmelserna i 8, 9 och 13 §§ fiskelagen om rätten till fiske i allmänt och enskilt vatten. Fritidsfisket delas i sin tur ofta upp i sportfiske och husbehovsfiske. Regler för fritidsfiske finns även i förordningen om fisket, vattenbruket och fiskerinäringen samt i Havs- och vattenmyndighetens föreskrifter. Fritidsfiskare behöver som regel inte registrera sig för att få fiska och de behöver inte heller rapportera in hur mycket fisk de fångar. Fritidsfiskets fiskemöjligheter begränsas dock av bestämmelser om bl.a. fredningstider, fredningsområden, minimimått och redskaps- och fångstbegränsningar.

Som beskrivits tidigare i betänkandet har Havs- och vattenmyndigheten och Jordbruksverket tagit fram en gemensam strategi för framtidens fiske och vattenbruk. I strategin konstateras att det i många fall ansträngda och allvarliga tillståndet för bestånden av fisk och skaldjur har resulterat i ökad konkurrens om resurserna mellan t.ex. lokalt kustfiske och fritidsfiske. Dessa myndigheter har även tagit fram en gemensam handlingsplan för utveckling av svenskt fritidsfiske och fisketurism. Enligt handlingsplanen saknas det tillräcklig kunskap om och en samlad bild av fritidsfiskets miljö- och klimatpåverkan för att ta fram och genomföra relevanta och verkningsfulla åtgärder som minskar påverkan. I planen föreslås därför en kartläggning och analys i syfte att öka kunskapen om fritidsfiskets och fisketurismens miljö- och klimatpåverkan. Resultatet ska sedan ligga till grund för en behovsanalys som slår fast vilken

ytterligare kunskap som behövs för att få en bättre bild av fritidsfiskets samlade miljö- och klimatpåverkan.

En annan åtgärd som föreslås i handlingsplanen är att förbättra kunskapen om fritidsfiskets påverkan på olika ekosystem vid kusten och i de fem stora sjöarna, där staten har förvaltningsansvaret. År 2017 fick Havs- och vattenmyndigheten ett regeringsuppdrag att föreslå utformningen av bestämmelser om rapporteringsskyldighet för andra fiskare än yrkesfiskare. I redovisningen föreslog Havs- och vattenmyndigheten att myndigheten ska få ett utökat mandat att meddela föreskrifter om anmälnings- och rapporteringsskyldighet i särskilda fall för den som bedriver fritidsfiske eller fisketurism. Även utan utökat mandat finns det befintliga möjligheter att utveckla och förbättra kunskapen om fritidsfiskets omfattning och påverkan inom ramen för åtgärden, dock inte med samma precision, effektivitet eller tidsram. Med ett utökat mandat och anmälningskyldighet kan förvaltningen dock ta ytterligare steg mot en ekosystembaserad förvaltning med ett långsiktigt perspektiv. I handlingsplanen lämnas också förslag om att utveckla ett nationellt system för kontinuerlig och proaktiv datainsamling från fritidsfiske för att öka kunskapen om fritidsfiskets resurspåverkan och därmed bidra med en viktig pusselbit för förvaltningen av fisk och skaldjur.

I betänkandet Havet och människan (SOU 2020:83), som är under beredning i Regeringskansliet, har även Miljömålsberedningen föreslagit att Havs- och vattenmyndigheten ska få möjlighet att meddela föreskrifter om anmälnings- och rapporteringsskyldighet för den som bedriver fritidsfiske eller fisketurism. Miljömålsberedningen har vidare föreslagit att regeringen ska utse en särskild utredare som ska se över förutsättningarna för en fiskevårdsavgift för fiske vid kusten, en avgift som ska bidra till finansiering av fiskevårdsåtgärder med syftet att återställa bestånden av fisk i kustområden.

Som redovisas tidigare i betänkandet beslutade den dåvarande regeringen den 30 juni 2022 att utse en särskild utredare för att bl.a. se över regelverket på fiskeområdet (dir. 2022:92). Syftet med uppdraget är att lagstiftningen ska säkerställa ett hållbart nyttjande av fiskresurserna som gynnar såväl fiskerinäringen och fritidsfisket som den biologiska mångfalden. Utredaren ska bl.a. analysera om Havs- och vattenmyndighetens förslag om att myndigheten ska kunna föreskriva om anmälnings- och rapporteringsskyldighet för andra än yrkesfiskare är förenliga med de nya unionsbestämmelserna om fiskerikontroll och, om åtgärderna bedöms vara förenliga med de nya reglerna, bedöma under vilka förutsättningar krav på anmälan, rapportering och märkning ska gälla samt om avgifter och sanktionsavgifter ska kunna tas ut. Uppdraget ska redovisas senast den 29 november 2024.

Av skälsats 3 i grundförordningen följer att fritidsfiske kan ha betydande inverkan på fiskeresurserna och att medlemsstaterna därför ska säkerställa att det bedrivs på ett sätt som är förenligt med den gemensamma fiskeripolitiken.

I den s.k. CFP-rapporten¹⁹ om hur den gemensamma fiskeripolitiken fungerar, som presenterades i februari 2023, anför kommissionen att förvaltningen av fritidsfisket kräver en fullständig bild av hur denna verksamhet påverkar fiskbestånden och ekosystemen. Den måste också beakta den särskilda karaktären hos sådant fiske och ta hänsyn till annan EU-lagstiftning som är tillämplig på denna verksamhet. Insamling av tillförlitliga och enhetliga data är fortfarande en stor utmaning, vilket gör det svårt för kommissionen att bedöma fritidsfiskets inverkan på specifika bestånd och utarbeta lämpliga åtgärder.

Som redovisats tidigare i betänkandet antog Europaparlamentet och rådet under hösten 2023 en ändringsförordning som uppdaterar omkring 70 procent av de befintliga reglerna för kontroll av fisket. Förordningen innebär bl.a. att fritidsfiskare som fångar särskilda arter blir tvungna att registrera sig samt registrera och rapportera sina fångster med hjälp av ett elektroniskt system. Inledningsvis omfattas ett begränsat antal arter, men antalet kan komma att öka på grundval av vetenskapliga utlåtanden.

Vid det förra riksmötets behandling av motionsyrkanden om fritidsfiskets påverkan på bestånden och om fritidsfiskets konkurrens om resurserna med yrkesfisket uttalade miljö- och jordbruksutskottet bl.a. följande (bet. 2022/23:MJU14 Fiskeripolitik):

Utskottet [...] välkomnar därför de åtgärder för att öka kunskapen om fritidsfisket som föreslås i den myndighetsgemensamma handlingsplan som Havs- och vattenmyndigheten och Jordbruksverket har tagit fram. [...] Utskottet kan vidare konstatera att det pågår arbete såväl inom EU som på nationell nivå i fråga om möjligheten att införa krav på licensierings- eller registreringssystem för fritidsfiskare och skyldighet för fritidsfiskare att rapportera sin fångst. Med det anförda och för att inte föregripa utfallet av det arbete som pågår på området föreslår utskottet att motionerna [...] lämnas utan åtgärd.

Enligt Internationella naturvårdsunionen (IUCN) är den blåfenade tonfisken starkt hotad, och den är en av de arter som regleras av det under havsrättskonventionen särskilda avtalet om bevarande och förvaltning av gränsöverskridande och långvandrande bestånd. Målsättningen med avtalet är att säkerställa ett långsiktigt bevarande och hållbart nyttjande av bestånd av fiskarter som rör sig mellan olika länders ekonomiska zoner, mellan zonerna och öppna havet, bl.a. just blåfenad tonfisk. Internationella kommissionen för bevarande av tonfisk i Atlanten (Iccat) är det organ som enligt avtalet ansvarar för förvaltningen av blåfenad tonfisk.

Av 1 kap. 1 § och 3 kap. 1 § i Fiskeriverkets föreskrifter (FIFS 2004:36) om fiske i Skagerrak, Kattegatt och Östersjön (senast ändrad genom Havs- och vattenmyndighetens föreskrifter HVMFS 2023:11) följer att blåfenad tonfisk är en fredad art som inte får fiskas. Förbudet gäller såväl yrkesmässigt som icke yrkesmässigt fiske i Skagerrak, Kattegatt och Östersjön inom Sveriges sjöterritorium och Sveriges ekonomiska zon samt fiske från svenska fartyg

¹⁹ Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet och rådet. Den gemensamma fiskeripolitiken i dag och i morgon – en pakt för fisket och haven för en hållbar, vetenskapsbaserad, innovativ och inkluderande fiskeförvaltning (COM(2023) 103).

utanför den ekonomiska zonen. Föreskrifterna gäller även för utländska medborgare och utländska fartyg som har rätt att fiska i Sveriges sjöterritorium eller i Sveriges ekonomiska zon om inte annat följer av EU:s förordningar om den gemensamma fiskeripolitiken eller av internationella överenskommelser.

EU har en årlig TAC för beståndet av blåfenad tonfisk som är fördelad mellan de av EU:s medlemsstater som bedriver riktat fiske efter beståndet. Sverige har inte en sådan fiskekvot för blåfenad tonfisk och får inte bedriva riktat fiske efter arten. Vissa bifångster av blåfenad tonfisk får landas och säljas och avräknas då en del av EU:s kvot som är avsedd för bifångster. Svenska yrkesfiskares oavsiktliga bifångster av blåfenad tonfisk ska avräknas på den kvoten till dess att den kvoten är uppfiskad.

Utskottets ställningstagande

Som redovisats ovan har Europaparlamentet och rådet nyligen antagit en ändringsförordning som uppdaterar reglerna för kontroll av fisket. Förordningen innebär bl.a. att fritidsfiskare som fångar särskilda arter kommer att vara tvungna att registrera sig samt registrera och rapportera sina fångster med hjälp av ett elektroniskt system. Inledningsvis omfattas ett begränsat antal arter, men antalet kan komma att öka på grundval av vetenskapliga utlåtanden. Utskottet välkomnar införandet av dessa krav som är direkt tillämpliga i varje medlemsstat. Det som efterfrågas i motionen är enligt utskottet därmed i stor utsträckning tillgodosett. Utskottet har inte för avsikt att verka för att det därutöver införs motsvarande nationella krav på registrering och rapportering för arter som för närvarande inte omfattas av ändringsförordningen. Mot denna bakgrund föreslår utskottet att motion 2023/24:402 (SD) yrkande 42 lämnas utan åtgärd.

Utskottet avser inte att vidta några åtgärder för att fredningen av den blåfenade tonfisken ska upphöra i enlighet med det som efterfrågas i motion 2023/24:1403 (M). Därmed avstyrks yrkandet.

Vissa frågor om samarbete och om miljömotorer i fiskebåtar

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om visst samarbete i frågor om fiske och om stödmöjligheter för att byta ut äldre motorer i fiskebåtar.

Motionerna

I motion 2023/24:311 av Louise Eklund (L) yrkande 2 lämnar motionären förslag om att initiera ett fördjupat samarbete om fiskefrågorna med de länder som delar Östersjökust.

I motion 2023/24:1264 av Roland Utbult (KD) föreslås att Sverige på nationell nivå ska möjliggöra stöd till miljömotorer i fiskebåtar. Motionären betonar vikten av att säkerställa att svenska fiskare kan nyttja den stöd-möjlighet som finns inom EU för att byta ut ålderstigna motorer i fiskebåtar till miljövänliga och moderna motorer.

Kompletterande uppgifter

Nordiska ministerrådets vision för det nordiska samarbetet är att Norden ska bli världens mest hållbara och integrerade region till 2030. Nordiska ministerrådet har antagit en handlingsplan för Vision 2030 för perioden 2021–2024 som beskriver hur Nordiska ministerrådet ska arbeta för att uppnå visionen och inrättat en hållbarhetsstrategi för perioden 2021–2024. Handlingsplanen består av ett antal mål som anger de nordiska ländernas hållbarhetsambition för de kommande åren. Enligt handlingsplanens mål 2 ska ministerrådet bidra till att säkerställa ett hållbart nyttjande av Nordens natur och hav. Rådet ska även bidra till att utveckla en mer hållbar förvaltning av naturresurser på land och till havs för att stoppa förlusten av biologisk mångfald. Detta innebär bl.a. att ta fram ökad kunskap om hur naturen ska skyddas, bevaras och återställas. Under Sveriges ordförandeskap i Nordiska ministerrådet 2024 kommer rådet för fiske och vattenbruk, jordbruk, livsmedel och skogsbruk att prioritera livsmedelsberedskap, motståndskraft och ökad konkurrenskraft i livsmedelskedjan.

Fisket styrs av en EU-gemensam politik med gemensamma regler som antas på EU-nivå och som tillämpas i alla medlemsstater. I den gemensamma fiskeripolitiken ingår ett system för fiskeriförvaltning som leder eller bidrar till att säkra fiskbeståndens reproduktion, skapa villkor för en lönsam fiskeindustri, fördela fiskemöjligheterna och bevara det marina ekosystemet. Med undantag för Ryssland är samtliga länder med gräns mot Östersjön medlemmar i EU.

Helsingforskonventionen är en regional miljökonvention för Östersjöområdet, inklusive Kattegatt. Konventionen gäller för hela avrinningsområdet. Danmark, Estland, Finland, Lettland, Litauen, Polen, Sverige, Tyskland, Ryska federationen och EU är parter till konventionen. Helcom är kommissionen som genomför konventionen. Den består av åtta arbetsgrupper som behandlar specifika frågor som rör Östersjöns miljö eller maritima verksamhet. Grupperna är viktiga bidragsgivare till Helcom:s arbete, samlar vetenskaplig och teknisk expertis och omsätter sina resultat i policyer, strategier eller rekommendationer som är bäst lämpade för att svara på en viss fråga som påverkar Östersjön. Helcom:s arbetsgrupp för ekosystembaserat hållbart fiske (WG Fish) arbetar med fiske i relation till genomförandet av ekosystemansatsen. Vidare arbetar gruppen med att hitta lösningar på hur fiskerinäringen ytterligare kan bidra till att nå god miljöstatus i Östersjön. WG Fish består av representanter från fiske- och miljömyndigheter i Östersjöländerna samt EU, Helcom-observatörer och andra när så är lämpligt. Mot

bakgrund av Rysslands invasion av Ukraina är Havs- och vattenmyndighetens samarbete med Ryssland, bl.a. inom Helcom, pausat sedan den 24 februari 2022.

Villkoren för offentligt stöd till bl.a. fiskeföretagare för perioden 2021–2027 regleras i EHFVF. Under vissa förutsättningar ger EHFVF-förordningen rätt till stöd för ersättning eller modernisering av en huvud- eller hjälpmotor (artikel 14.1 b och 18).

Förordningen om stöd från Europeiska havs-, fiskeri- och vattenbruksfonden innehåller bestämmelser om förvaltningen och genomförandet av havs-, fiskeri- och vattenbruksprogrammet 2021–2027. Programmet, som har godkänts av kommissionen, ligger till grund för hur Sveriges tilldelning av medel från EHFVF ska användas. Programmet omfattar drygt 2 miljarder kronor och finansieras av EHFVF med svensk medfinansiering. Förordningen omfattar i dagsläget inte stöd till miljömotorer.

Enligt Regeringskansliet (Landsbygds- och infrastrukturdepartementet) är det möjligt att ändra programmet under innevarande period, men antalet ändringar bör dock begränsas. Det finns enligt departementet i nuläget inga planer på att möjliggöra stöd till miljömotorer inom havs-, fiskeri- och vattenbruksprogrammet. Bakgrunden till det är att kostnaden för att ett sådant stöd ska ge önskad effekt har bedömts vara för hög i relation till programmets storlek och andra målsättningar. Enligt departementet utgör bränslekostnader en betydande del av kostnaderna för att bedriva fiske, och det finns därmed en drivkraft att göra konkurrenskraftiga investeringar, t.ex. att byta till miljömotorer. Det råder inget marknadsmisslyckande som ett statligt stöd behöver korrigera för.

Utskottets ställningstagande

Som redovisas ovan samarbetar Sverige inom EU, Nordiska rådet och Helcom när det gäller fiske och andra frågor som rör Östersjön. Utskottet ser positivt på det arbete som bedrivs i dessa forum och har förtroende för att Sveriges representanter verkar för ett hållbart fiske inom ramen för dessa samarbeten. Därmed föreslår utskottet att motion 2023/24:311 (L) yrkande 2 lämnas utan åtgärd.

När det gäller frågan om miljömotorer konstaterar utskottet att det svenska havs-, fiskeri- och vattenbruksprogrammet inte medger offentligt stöd för att byta ut äldre motorer på fiskefartyg till mer miljövänliga sådana. Regeringskansliet har beskrivit de överväganden som legat till grund för att inte införa en sådan stödmöjlighet. Utskottet ser inget behov av en förändring i den riktning som efterfrågas i motion 2023/24:1264 (KD). Därmed avstyrker utskottet yrkandet.

Motioner som bereds förenklat

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår de motionsyrkanden som beretts i förenklad ordning.

Utskottets ställningstagande

De motionsyrkanden som finns upptagna i bilaga 2 rör samma eller i huvudsak samma frågor som utskottet har behandlat tidigare under valperioden, se betänkande 2022/23:MJU14 Fiskeripolitik. Utskottet avstyrker därför dessa motionsyrkanden. Tidigare ståndpunkter framgår av det nämnda betänkandet.

Reservationer

1. Vissa bevarandeåtgärder på svenskt territorialhav, punkt 1 (S)

av Joakim Järrebring (S), Malin Larsson (S), Tomas Kronståhl (S), Jytte Guteland (S) och Sofia Skönnbrink (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:2629 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 26 i denna del och avslår motionerna

2023/24:1873 av Emma Nohrén m.fl. (MP) yrkandena 16, 19, 24 och 25 samt 2023/24:2209 av Ann-Charlotte Hammar Johnsson m.fl. (M) yrkande 3.

Ställningstagande

Havens ekosystem står inför avsevärda hot och det är en prioritering för oss att ständigt arbeta för ett hållbart fiske. För att säkerställa detta ser vi en brådskande nödvändighet att skydda känsliga områden från bottentrålning. Det är av yttersta vikt att EU enas om att stoppa bottentrålningen med tanke på dess påverkan på bottenfaunan.

2. Vissa bevarandeåtgärder på svenskt territorialhav, punkt 1 (MP)

av Rebecka Le Moine (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2023/24:1873 av Emma Nohrén m.fl. (MP) yrkandena 16, 19, 24 och 25 samt 2023/24:2209 av Ann-Charlotte Hammar Johnsson m.fl. (M) yrkande 3 och avslår motion

2023/24:2629 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 26 i denna del.

Ställningstagande

Fiskeripolitiken hanteras gemensamt inom EU, men det finns redan i dag möjligheter för respektive medlemsstat att agera och sätta in åtgärder i egna vatten. Jag och mitt parti anser därför att ansvarig nationell myndighet behöver använda sig av dessa möjligheter när hoten mot bl.a. sill-, strömmings- och torskbestånden i Östersjön är så tydliga som de är nu. Ansvarig myndighet kan t.ex. använda sig av artikel 20 tillsammans med artikel 8 i grundförordningen om den gemensamma fiskeripolitiken. Detta skulle ge Sverige möjlighet att på svenskt territorialvatten förvalta fisket på ett annorlunda sätt i lekområden och t.ex. enbart tillåta fiske med vissa redskap i vissa områden för att skydda fiskarter eller ekosystem. Vidare bör ansvarig myndighet få i uppdrag att tillståndspröva fisket i alla skyddade områden och efter en övergångstid även generellt. Dessutom anser jag och mitt parti att det finns behov av att se över möjligheten att stryka den mening i fiskelagen som lyder enligt följande: ”Föreskrifterna får dock inte vara så ingripande att fisket avsevärt försvåras.” Avslutningsvis anser jag och mitt parti att man måste prioritera mellan de mål som i dag finns för fisket och havsmiljön och att prioriteringen ska ske enligt detta förslag:

1. ekosystemens mående – för förmågan att producera fisk helt enkelt
2. det kustnära fisket för humankonsumtion och lokal beredning – för fler arbetstillfällen i Sverige.

3. Fiskekvoter, punkt 2 (S, V, MP)

av Joakim Järrebring (S), Malin Larsson (S), Tomas Kronståhl (S), Jytte Guteland (S), Sofia Skönnbrink (S), Andrea Andersson Tay (V) och Rebecka Le Moine (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2023/24:894 av Jan Riise och Emma Nohrén (båda MP) och

2023/24:2628 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 27 och
avslår motion

2023/24:2479 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkande 19.

Ställningstagande

För oss är det klart att en hållbar framtid för Sverige ligger i vår förmåga att förvalta våra naturliga tillgångar på ett ansvarsfullt sätt. Fisket längs våra kuster har under de senaste åren genomgått mycket stora förändringar och det

storskaliga industriella trålfisket, som i huvudsak fiskar för andra ändamål än mänsklig konsumtion, har tagit över. Vi är mycket oroliga för situationen i Östersjön där sill- och strömmingsbestånden har minskat, och problematiken är likartad i Öresund och Kattegatt. Vi förespråkar därför en kraftig minskning av fiskekvoterna i dessa områden för att rädda de arterna. Neddragningar av kvoterna bör i första hand gälla det fiske som inte sker för humankonsumtion, dvs. belasta det storskaliga industrifisket vars fångster alltför ofta används som råvara för fiskmjöl till laxodlingar. Det kustnära och lokala fisket samt husbehovsfisket för mänsklig konsumtion har andra förutsättningar att vara uthålligt och utgör dessutom på ett helt annat sätt en bas för lokal förädling och privat konsumtion, inte minst i lokal restaurangverksamhet och andra former av förädling. Mot denna bakgrund föreslår vi en utredning om hållbara fiskekvoter som tar fram ett förslag på ett system för fördelning av kvoter med syftet att främja ett fiske som bidrar till att uppnå målet om god miljöstatus och som främjar den lokala ekonomin och fisket för humankonsumtion.

4. Fiskekvoter, punkt 2 (C)

av Anders Karlsson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:2479 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkande 19 och avslår motionerna

2023/24:894 av Jan Riise och Emma Nohrén (båda MP) och 2023/24:2628 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 27.

Ställningstagande

Fiskeripolitiken regleras i hög utsträckning av politiska beslut på EU-nivå. Många vatten gränsar till flera stater, och gränsöverskridande samarbete är därför en förutsättning för att kunna bedriva en effektiv fiskeriförvaltning. Sverige måste fortsätta driva på för att de fiskekvoter som bestäms av EU ska vara långsiktigt hållbara och att EU varken i sina egna vatten eller i andra vatten i världen bidrar till utfiskning och urholkning av ekosystemen. Jag och mitt parti vill utveckla det kvotsystem som i dag används inom EU för att fastställa hur mycket som får fiskas. De råd om kvoter som används bygger på uppskattningar om vad som är havens maximalt hållbara avkastning (MSY), men enligt många bedömare är uppskattningarna alltför svaga och osäkra. För exempelvis Östersjön skulle det sannolikt behövas en mycket större säkerhetsmarginal som inte bara fokuserar på fiskarnas biomassa utan som även tar

hänsyn till bl.a. fiskarnas faktiska storlek, ålder och reproduktionsförmåga samt Östersjöns mående. Med en bättre uppskattning av fiskmängden kan vi åstadkomma ett mer hållbart fiske som förhoppningsvis kan ge möjlighet till ett större uttag över tid. Detta är något som Sverige bör driva på EU-nivå.

5. Selektiva redskap, bifångst och utkast, punkt 3 (S)

av Joakim Järrebring (S), Malin Larsson (S), Tomas Kronståhl (S), Jytte Guteland (S) och Sofia Skönnbrink (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:2629 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 26 i denna del och avslår motionerna

2023/24:402 av Beatrice Timgren m.fl. (SD) yrkandena 7–10 och

2023/24:1873 av Emma Nohrén m.fl. (MP) yrkande 15.

Ställningstagande

Havens ekosystem står inför avsevärda hot, och det är en prioritering för oss att ständigt arbeta för ett hållbart fiske. För att säkerställa detta ser vi en brådskande nödvändighet att uppmuntra användningen av miljövänliga fiske-redskap.

6. Selektiva redskap, bifångst och utkast, punkt 3 (SD)

av Martin Kinnunen (SD), Staffan Eklöf (SD), Mattias Eriksson Falk (SD) och Beatrice Timgren (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:402 av Beatrice Timgren m.fl. (SD) yrkandena 7–10 och avslår motionerna

2023/24:1873 av Emma Nohrén m.fl. (MP) yrkande 15 och

2023/24:2629 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 26 i denna del.

Ställningstagande

För att minska bifångsterna och förbättra hållbarheten i fiskeindustrin är det viktigt att fiskare använder selektiva redskap som endast fångar önskade fiskarter. Tyvärr finns det i dag inte tillräckligt med incitament för fiskare att använda sådana redskap, eftersom bifångsterna ofta genererar extra intäkter. Det är därför viktigt att undersöka hur man kan öka incitamenten för fiskare att använda selektiva redskap. Vi föreslår därför att det tillsätts en utredning för att utvärdera möjligheterna att öka incitamenten att använda selektiva redskap. En sådan utredning kan t.ex. titta på ekonomiska styrmedel som kan belöna fiskare som använder selektiva redskap eller straffa dem som använder icke selektiva redskap. Utredningen kan också undersöka hur tekniska lösningar och nya redskap kan bidra till att minska bifångsterna. En annan viktig faktor att överväga är utbildning och information till fiskare om de negativa konsekvenserna av bifångst. Genom ökad medvetenhet om vikten av hållbart fiske och de positiva effekterna av selektiva redskap kan fiskare motiveras att använda dessa redskap. Utbildning kan också ge fiskare de nödvändiga färdigheterna och kunskaperna för att hantera selektiva redskap på rätt sätt. Genom att öka användningen av selektiva redskap kan fiskeindustrin bli mer hållbar och samtidigt bevara fiskbestånden för framtida generationer. En utredning om hur man kan öka användningen av selektiva redskap är därför ett viktigt steg mot en mer hållbar fiskeindustri.

Landningsskyldighet är en regel som innebär att all fisk som fångas och har en kvot inom EU ska tas ombord och landas. Detta gäller för både kommersiellt fiske och fritidsfiske. Om fångsten omfattas av landningsskyldighet i Norge, men inte i EU, ska den ändå hanteras enligt EU:s regler om landningsskyldighet om den finns kvar ombord när fartyget går över på EU-vatten. EU och Norge arbetar för att harmonisera reglerna ytterligare. Trots att utkast från fiskebåtar redan är förbjudet enligt EU:s gemensamma fiskeripolitik är det fortfarande ett problem som existerar och som måste åtgärdas. Problematiken beror på bristande övervakning och kontroll, vilket gör att fiskare fortfarande kan slänga tillbaka oönskad fångst i havet. För att minska utkastet behövs mer effektiv övervakning och straff för dem som bryter mot reglerna. Bättre teknik och utbildning för fiskare behövs också, så att de kan använda selektiva redskap som minskar mängden oönskad fångst och därmed minskar utkastet. Förutom förbud mot utkast behöver det också finnas fler incitament för fiskare att acceptera kameraövervakning ombord. Detta skulle inte bara förhindra utkast utan också ge en mer exakt uppskattning av den verkliga mängden upptagen fisk, och därmed kan överfiske undvikas. I dag görs det uppskattningar för att kunna avgöra den verkliga mängden upptagen fisk, men dessa uppskattningar kan vara opålitliga. Genom att införa kameraövervakning skulle det bli möjligt att bättre inkludera den utkastade fisken i beräknad upptagen fisk.

7. Selektiva redskap, bifångst och utkast, punkt 3 (MP)

av Rebecka Le Moine (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:1873 av Emma Nohrén m.fl. (MP) yrkande 15 och avslår motionerna

2023/24:402 av Beatrice Timgren m.fl. (SD) yrkandena 7–10 och

2023/24:2629 av Anna-Caren Sätherberg m.fl. (S) yrkande 26 i denna del.

Ställningstagande

Jag anser att branschen behöver arbeta vidare med att både eliminera bifångst och utveckla fiskeredskap som inte skadar botten.

8. Övergivna och förlorade fiskeredskap, punkt 4 (SD)

av Martin Kinnunen (SD), Staffan Eklöf (SD), Mattias Eriksson Falk (SD) och Beatrice Timgren (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:402 av Beatrice Timgren m.fl. (SD) yrkandena 26 och 29 samt avslår motion

2023/24:2479 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkande 22.

Ställningstagande

Övergivna fiskenät är ett allvarligt problem som påverkar marina djur och fiskare på flera sätt. Fiskenät som överges fortsätter att fånga fisk, fåglar och marina däggdjur under många år, vilket leder till onödigt lidande och död för djuren. Nät som är tillverkade av nylon eller andra syntetiska material bryts inte ned utan kan finnas kvar i havet under lång tid. Fiskenät kan fastna i båtpropellrar eller roder och kan skada fiskeredskap vilket leder till dyra reparationer för fiskare. Det finns flera orsaker till att fiskeredskap överges; t.ex. kan nät bli förstörda när de blir överkörda eller försvinna i stormar. Ibland är det en fråga om slarv eller bristande kunskap från fiskares sida. Även

fritidsfiskare bidrar till problemet med övergivna nät i Östersjön. För att minska problemet med övergivna fiskenät behövs en bättre hantering av fiskeredskap. Det är viktigt att fiskare tar ansvar för att förlorade fiskeredskap återhämtas och tas bort från havet.

9. Övergivna och förlorade fiskeredskap, punkt 4 (C)

av Anders Karlsson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2023/24:2479 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkande 22 och
avslår motion
2023/24:402 av Beatrice Timgren m.fl. (SD) yrkandena 26 och 29.

Ställningstagande

Det svenska havs-, fiskeri- och vattenbruksprogrammet 2021–2027 är en del av genomförandet av EU:s gemensamma havs- och fiskeripolitik och syftar till att främja ett miljömässigt, ekonomiskt och socialt hållbart fiske och vattenbruk i Sverige. Programmet innehåller stöd till projekt och investeringar som t.ex. yrkesfiskare, vattenbruksföretag, universitet, branschorganisationer och myndigheter kan söka. Jag och mitt parti välkomnar ökade ansträngningar inom programmet för att belysa och hantera problematiken med förlorade fiskeredskap, s.k. spökgarn, som finns i haven och som bryts ned väldigt långsamt. Sådana insatser lämpar sig inte minst väl för det småskaliga kustfisket med sin särskilda kompetens och fartyg väl lämpade för insamling av förlorade fiskeredskap.

10. Alternativ till utsättningar för att gynna ålbeståndet, punkt 6 (SD)

av Martin Kinnunen (SD), Staffan Eklöf (SD), Mattias Eriksson Falk (SD) och Beatrice Timgren (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:402 av Beatrice Timgren m.fl. (SD) yrkande 49.

Ställningstagande

Ålfonden har inrättats för att främja ålens fortlevnad i Östersjön och föreningen arbetar bl.a. med att sätta ut ål. Det finns dock inget vetenskapligt stöd för att utsättningarna gynnar beståndets förmåga att reproducera sig. Det är därför viktigt att se över möjligheten att hitta andra lösningar för att gynna ålen. Regeringen bör därför se över hur Ålfondens finansiering kan förstärkas för att kunna utvärdera metoder för att gynna ålen.

11. Forskning om fiskutsättning, punkt 7 (SD)

av Martin Kinnunen (SD), Staffan Eklöf (SD), Mattias Eriksson Falk (SD) och Beatrice Timgren (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:402 av Beatrice Timgren m.fl. (SD) yrkande 40.

Ställningstagande

Det är viktigt att bevara och skydda hav, sjöar och vattendrag med tillhörande flora och fauna samtidigt som utkomstmöjligheterna för de människor som bor nära dessa områden måste stimuleras. Fiskutsättning kan vara ett viktigt verktyg för att uppnå dessa mål genom att öka fiskbestånden och tillgången till nya vattenområden, men det är också viktigt att vara medveten om nackdelarna med fiskutsättningar eftersom de kan påverka den genetiska variationen hos fisken och minska dess förmåga att anpassa sig till olika miljöförhållanden och hot. Utsättningar kan också ha en negativ inverkan på befintliga fiskpopulationer genom att konkurrera om resurser eller sprida sjukdomar, och de kan även skapa en artificiell och ojämn fördelning av fisk som kan påverka ekosystemet på olika sätt. För att minimera de negativa effekterna av fiskutsättningar är det därför viktigt att ha en välplanerad och forskningsbaserad strategi.

12. Fiskerikontroll, punkt 9 (S)

av Joakim Järrebring (S), Malin Larsson (S), Tomas Kronståhl (S), Jytte Guteland (S) och Sofia Skönnbrink (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:2628 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 26 och avslår motionerna

2023/24:1920 av Magnus Manhammar (S) och

2023/24:2669 av Märta Stenevi m.fl. (MP) yrkande 115.

Ställningstagande

För oss är det klart att en hållbar framtid för Sverige ligger i vår förmåga att förvalta våra naturliga tillgångar på ett ansvarsfullt sätt. Med 100 000 sjöar, tiotusentals mil strömmande vattendrag och en kust som sträcker sig över ca 200 mil har Sveriges fiskerinäringen en enorm potential. Internationellt växer den blå ekonomin i takt med en ökad medvetenhet om havens betydelse. Samtidigt är det viktigt för oss att betona behovet av en effektiv fiskeriförvaltning. Regelbunden uppföljning och strikt efterlevnad av dessa regler kommer att säkerställa att fiskeresurserna bevaras för framtida generationer. Det är därför viktigt att förbättra övervakningen av fiskeindustrin. Avsiktlig felrapportering av fiskefångster underminerar våra ansträngningar för hållbart fiske, och därför vill vi skärpa kontrollerna och straffen vid avsiktlig felrapportering.

13. Fiskerikontroll, punkt 9 (MP)

av Rebecka Le Moine (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:2669 av Märta Stenevi m.fl. (MP) yrkande 115 och avslår motionerna

2023/24:1920 av Magnus Manhammar (S) och

2023/24:2628 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 26.

Ställningstagande

Fusket inom fisket är omfattande. Exempelvis uppskattas det olagliga fisket efter ål vara lika omfattande som det legala yrkesfisket. Enligt Havs- och vattenmyndigheten finns det ett direkt samband mellan antalet beslag och hur mycket arbetstid som läggs på att söka av ett område; ju mer arbetstid som läggs på att leta, desto fler ålryssjor hittas. Övervakningen och tillsynen måste stärkas så att lagen faktiskt följs. Det omfattande tjuvfisket är skäl till att se över vilka straffskärpningar som måste till för att stoppa allt illegalt ålfiske. Därför anser jag och mitt parti att fiskekontrollerna inom yrkesfisket måste öka och att behovet av skärpta straff inom ålfisket behöver ses över.

14. Vattenbruk, punkt 10 (S)

av Joakim Järrebring (S), Malin Larsson (S), Tomas Kronståhl (S), Jytte Guteland (S) och Sofia Skönnbrink (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:2628 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 25 och
avslår motion

2023/24:2479 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkande 21.

Ställningstagande

För oss och vårt parti är det klart att en hållbar framtid för Sverige ligger i vår förmåga att förvalta våra naturliga tillgångar på ett ansvarsfullt sätt. Vi ser också vattenbruk som en näringsgren med en enorm tillväxtpotential där Sverige kan vara ledande genom att föregå med goda exempel inom en cirkulär blå ekonomi. Vi anser att hållbar fiskuppfödning med höga miljökrav kan skydda vilda bestånd av fisk och samtidigt skapa jobb på landsbygden.

15. Vattenbruk, punkt 10 (C)

av Anders Karlsson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:2479 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkande 21 och avslår motion

2023/24:2628 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 25.

Ställningstagande

Vattenbruk, både på land och i havet, har stor potential att skapa jobb och tillväxt i hela landet. Vattenbruket kan dessutom substantiellt öka den svenska livsmedelsförsörjningen och göra det på ett klimatsmart sätt. Tyvärr hämmas många företag av regelverk och tillståndprocesser som gör det dyrt, osäkert och komplicerat att starta vattenbruk i Sverige. Jag och mitt parti verkar för att regelverken ska bli bättre anpassade till vattenbruksnäringens förutsättningar och för att det ska finnas medel till forskning, innovationer och investeringar. Strandskyddslagstiftningen är ett exempel på hur svenskt vattenbruk motarbetas av gällande regelverk, och jag och mitt parti vill därför att alla former av gårdsbaserat vattenbruk och gårdsbaserad fisketurism ska kunna undantas från strandskyddsreglerna. Att samtidsanpassa och modernisera regelverket för de areella näringarna måste vara en prioriterad fråga för regeringen.

16. Fritidsfiske och fisketurism, punkt 11 (SD)

av Martin Kinnunen (SD), Staffan Eklöf (SD), Mattias Eriksson Falk (SD) och Beatrice Timgren (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:402 av Beatrice Timgren m.fl. (SD) yrkande 42 och avslår motion

2023/24:1403 av Ann-Sofie Alm (M).

Ställningstagande

För att uppnå potentialen i fisketurismen behöver Sverige ta steg för att säkerställa att fisket bedrivs på ett hållbart och ansvarsfullt sätt. Norge och Island har infört vissa regler för fisketurism såsom krav på fiskekort och rapportering av fångster, och det kan vara lämpligt att utreda om liknande regler bör införas i Sverige. Genom att införa regler som kräver att fisketurister köper fiskekort och rapporterar sina fångster kan man också skapa en inkomstkälla för lokala fiskevårdsföreningar och bidra till att bevara den biologiska mångfalden i svenska vatten.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2023/24

2023/24:166 av Björn Söder m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en generationsväxlingsplan bör utvecklas och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att på EU-nivå verka för åtgärder där de gör som störst nytta i syfte att låta beståndet av europeisk ål återhämta sig och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur Ålfondens finansiering kan förstärkas och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:253 av Peder Björk och Anna-Belle Strömberg (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga fler åtgärder för ett långsiktigt hållbart fiske och en bättre havsmiljö i Östersjön samt Bottniska viken och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:311 av Louise Eklund (L):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att initiera ett fördjupat samarbete kring fiskefrågorna med de länder som delar Östersjö kust, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2023/24:402 av Beatrice Timgren m.fl. (SD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka åtgärder för att rädda torskbeståndet, inklusive kraftig reglering och eventuell tillfällig stopp av fiske i vissa områden, och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kvoterna i Östersjön och andra vatten ska anpassas till vad vetenskapen anser vara försvarbart och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en fortsatt minskning av fångstkvoterna för sill/strömning jämfört med förra årets kvoter och då specifikt för östra Östersjön och Stockholms skärgård, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att på EU-nivå verka för begränsningar av storskalig trålning i Ålands hav, Bottenhavet och Bottenviken och tillkännager detta för regeringen.

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att gynna kustnära fiske och verka för mindre bottentrålning i kustområden och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en utredning för att utvärdera möjligheterna att öka incitamenten för att använda selektiva redskap och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka utbildning av och information till fiskare om negativa konsekvenser av bifångst och vikten av hållbart fiske och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbättra metoder för att minska utkast och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att underlätta registrering av upptagna kvoter och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur fiske för humankonsumtion kan prioriteras i Östersjön och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa att svenska fiskare behandlas på lika villkor genom att utforma en rättvis och enhetlig implementering av EU-lagstiftning och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förenkla reglerna för överlåtelser av fiskerätter och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra tidsgränserna för fiskekvoter mer flexibla och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förenkla regelverket för fiskelicenser och tillkännager detta för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om utveckling av passiva redskap vid fiske och tillkännager detta för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att arbeta för att minska övergivna fiskenät och tillkännager detta för regeringen.
27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att underlätta och möjliggöra generationsskiftet genom överlåtande av fiskelicenser och tillkännager detta för regeringen.
28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att undersöka möjligheten att utöka utnyttjandet av kustkvoterna och tillkännager detta för regeringen.
29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fiskare ska ta ett större ansvar för förlorade fiskeredskap och tillkännager detta för regeringen.

31. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka kontrollen av högriskländer för att säkerställa efterlevnad av EU:s fiskeregelverk och tillkännager detta för regeringen.
32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att intensifiera de fysiska kontrollerna av importörer och tillkännager detta för regeringen.
33. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur man ytterligare kan effektivisera fiskekontrollerna och tillkännager detta för regeringen.
34. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa och öka självförsörjningsgraden samt öka sysselsättningen inom svenskt vattenbruk och tillkännager detta för regeringen.
35. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att modernisera miljöbalken då nuvarande lagstiftning och regleringar hindrar utveckling och förnyelse samt bromsar initiativ om att framföra nya, mindre miljöpåverkande odlingstekniker samt odling av nya arter, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
36. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda omklassning av vattenbruk till areell näring och tillkännager detta för regeringen.
37. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över tillståndsprocessen för fiskodling så att den går lättare och fortare och att giltighetstiden för tillstånd kan förlängas, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
38. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att reducera den administrativa bördan för vattenbruk och tillkännager detta för regeringen.
39. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vidta ytterligare åtgärder för att underlätta utvecklingen av vattenbruket och skyndsamt se över regelverket för att öka graden av vattenbruk och tillkännager detta för regeringen.
40. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen i sitt arbete bör verka för en välplanerad och forskningsbaserad strategi för att minimera eventuella negativa effekter av fiskutsättningar och tillkännager detta för regeringen.
41. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utsättningar av fisk bör ske i bevarandesyfte för att stödja hotade eller återintroducera redan hotade bestånd och undvika överdrivna utsättningar som kan skada befintliga fiskpopulationer och ekosystem, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
42. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda om regler för fisketurism, liknande dem i Norge och Island, bör införas i Sverige, såsom krav på fiskekort och rapportering av fångster, och tillkännager detta för regeringen.

43. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda gränsen mellan fritidsfiske och yrkesfiske samt vilka regler som behöver införas för att säkerställa att fisket bedrivs på ett hållbart sätt och tillkännager detta för regeringen.
45. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra miljöförbättrande åtgärder för sportfisket och tillkännager detta för regeringen.
47. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att möjliggöra överlåtelser av ålfisketillstånd och tillkännager detta för regeringen.
49. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda andra alternativa lösningar till ålutsättning för att gynna ålen för att främja ändamålsenliga aktiviteter för att utvärdera metoder som gynnar ålens bestånd, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
51. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillbakavisa EU-kommissionens förslag om ett totalt ålfiskestopp i Östersjön och i stället reglera ålfisket i de vatten som berörs och tillkännager detta för regeringen.
52. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en återgång till nio centimeter som minimimåttet för fångade flodkräftor och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:503 av Malin Danielsson m.fl. (L):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om långsiktiga lösningar för fisket i Östersjön och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:536 av Sten Bergheden (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över reglerna för det bottennära fisket och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:760 av Jesper Skalberg Karlsson m.fl. (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att vidta ytterligare åtgärder för att vända utvecklingen för strömmingsbestånden i Östersjön och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:761 av Jennie Wernäng (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över att underlätta försäljning av fisk och skaldjur vid kaj och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:844 av Anders W Jonsson (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Havs- och vattenmyndigheten i uppdrag att ta fram en långsiktig utvecklingsplan för Vattenbrukscentrum Norr i Kålarne och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:845 av Anders W Jonsson (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om undantag för det småskaliga kustnära fisket och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:894 av Jan Riise och Emma Nohrén (båda MP):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Havs- och vattenmyndigheten ska få i uppdrag att ta fram ett förslag på ett system för fördelning av kvoter med syftet att främja ett fiske som bidrar till att uppnå målet om god miljöstatus och som främjar den lokala ekonomin och fisket för humankonsumtion, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2023/24:996 av Per Bolund m.fl. (MP):

91.1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att låta ekosystemen i haven sätta gränserna för hur mycket fisk som får fångas och införa en ekosystembaserad havsförvaltning och en havsmiljölag och tillkännager detta för regeringen.

Förslaget behandlas i den del som avser tillkännagivande om att låta ekosystemen i haven sätta gränserna för hur mycket fisk som får fångas och införa en ekosystembaserad havsförvaltning.

92. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att omgående införa ett totalstopp för industriellt fiske på svenska vatten genom att flytta ut trålgränsen till 12 nautiska mil längs hela den svenska kusten och tillkännager detta för regeringen.

93. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inom EU driva frågan om att ta fram en utvecklingsplan för industriellt fiske i hela Östersjön och tillkännager detta för regeringen.

94. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fasa ut destruktiva fiskeredskap och förbjuda bottentrålning, med start i marina skyddade områden, och tillkännager detta för regeringen.

115. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbjuda ålfisket helt, i Sverige och EU, och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1094 av Markus Wiechel och Victoria Tiblom (båda SD):

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av kontrollen av importerad odlad fisk och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1101 av John E Weinerhall (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att åtgärderna som nämns i motionen för att rädda fiskbestånden i Östersjön bör övervägas och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1139 av Kjell Jansson och Fredrik Ahlstedt (båda M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda förutsättningarna för att stoppa det industriella trålfisket i Östersjön och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1264 av Roland Utbult (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige nationellt ska möjliggöra stöd till miljömotorer i fiskebåtar och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1308 av Tomas Eneroth och Hanna Westerén (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att återkomma till riksdagen med förslag om utökad trålgräns och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1403 av Ann-Sofie Alm (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att utreda kvotfiske genom fritidsfiske och sportfiske av den blåfenade tonfisken längs Bohuskusten och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1459 av Markus Wiechel m.fl. (SD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur man kan utveckla arbetet med sjöpungar och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1496 av Linnéa Wickman m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga fler åtgärder för ett hållbart fiske längs med ostkusten och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1873 av Emma Nohrén m.fl. (MP):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att implementera en ekosystembaserad förvaltning av haven, vilket också innefattar en ekosystembaserad fiskeförvaltning, och att den ekosystembaserade förvaltningen ska genomsyra hela havspolitikerna, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att fiskerinäringen intensifierar arbetet med att eliminera bifångst och utveckla redskap som inte skadar botten med dess växt- och djurliv vid fisket, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge ansvarig myndighet i uppdrag att tillståndspröva fisket i alla skyddade områden och efter en övergångstid också generellt och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbjuda destruktiva fiskemetoder i skyddade områden och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att allt fiske av ål i Sverige och EU ska upphöra tills ålen nått god bevarandestatus, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge ansvarig myndighet i uppdrag att använda sig av de möjligheter, lagar och regler som redan i dag finns i CFP för att skydda arter och ekosystem i svenska territorialvatten, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör driva att det införs begränsningar för bottentrålning, s.k. trålningsstoppzoner, inom EU:s beslut om fiskekvoter och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska verka för förbud av s.k. industritrålning i Östersjön och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska ta bort alla undantag från trålgränsen, de s.k. inflyttningsområdena, och hålla en strikt trålgräns på 12 nautiska mil utanför kusten och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska verka för en förändring av systemet med MSY till en ekosystembaserad förvaltning så att man vid kvotsättning också tar hänsyn till beståndens fitness, storleks- och åldersfördelning, samt andra parametrar i ekosystemet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att stryka andra meningarna i fiskerilagen som lyder enligt följande: ”Föreskrifterna får dock inte vara så ingripande att fisket avsevärt försvåras” och tillkännager detta för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att prioritera mellan de mål som i dag finns kring fisket och havsmiljön enligt förslag: 1) Ekosystemens mående – för förmågan att producera fisk helt enkelt; 2) Det kustnära fisket för humankonsumtion och lokal

beredning – för fler arbetstillfällen i Sverige, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2023/24:1920 av Magnus Manhammar (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att införa ett system med fisketillsyningspersoner längs med våra kuster och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1924 av Magnus Manhammar (S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska verka för en stark implementering av ekosystembaserad förvaltning, på hemmaplan och inom EU, och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för en minskad utbredning av trålning för att bidra till förstärkta fiskbestånd, djursamhällen och kolinlagring, och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att med stöd i vetenskapliga underlag verka för att flytta ut Sveriges trålningsgräns till 12 nautiska mil och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1955 av Magnus Manhammar (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska verka för en stark implementering av ekosystembaserad havsförvaltning och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2209 av Ann-Charlotte Hammar Johnsson m.fl. (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av fortlevnad för det småskaliga fisket och husbehovsfisket i Skåne och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett tydligt uppdrag till Havs- och vattenmyndigheten samt länsstyrelsen om att det småskaliga fisket samt husbehovsfisket inte ska förbjudas längs Skånes kuster och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om bakomliggande faktorer för att överväga att ge ett förnyat reviderat uppdrag till Havs- och vattenmyndigheten samt länsstyrelsen och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2479 av Daniel Bäckström m.fl. (C):

19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för ett långsiktigt hållbart fiske genom att minska och förändra EU:s

fiskekvoter så att de får större säkerhetsmarginaler och tar fler hänsyn än i dag, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att alla former av gårdsbaserat vattenbruk och gårdsbaserad fisketurism ska kunna undantas från strandskyddsreglerna och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka ansträngningarna för att belysa och hantera problematiken med förflorade fiskeredskap, s.k. spökgarn, och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2487 av Catarina Deremar och Anne-Li Sjölund (båda C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vidta åtgärder med målsättningen att behålla det kustnära fisket som en företagsform som det går att leva på och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2536 av Markus Wiechel m.fl. (SD):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att öka trålgränsen och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2540 av Lars Johnsson m.fl. (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ålfiskeföretagares möjlighet att överlåta sin verksamhet och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2628 av Anna-Caren Sätherberg m.fl. (S):

24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att värna fiskets utveckling och de blå värdekedjorna och tillkännager detta för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av hållbar fiskuppfödning med höga miljökrav som kan skydda vilda bestånd av fisk och skapa jobb på landsbygden, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av att skärpa kontrollen och straffen vid avsiktlig felrapportering av fiskefångster och tillkännager detta för regeringen.
27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av kraftigt minskade fiskekvoter i Östersjön för att rädda och återhämta tillgången på sill och strömming och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2629 av Anna-Caren Sätherberg m.fl. (S):

26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att känsliga områden ska skyddas från bottentrålning och att mindre

miljöpåverkande fiskeredskap ska stimuleras och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2669 av Märta Stenevi m.fl. (MP):

115. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka fiskekontrollerna inom yrkesfisket och se över behovet av skärpta straff inom ålfisket och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2**Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet**

Motion	Motionärer	Yrkanden
13. Motioner som bereds förenklat		
2023/24:166	Björn Söder m.fl. (SD)	1, 2 och 4
2023/24:253	Peder Björk och Anna-Belle Strömberg (båda S)	
2023/24:402	Beatrice Timgren m.fl. (SD)	2–6, 11–14, 24, 25, 27, 28, 31–39, 41, 43, 45, 47 och 52
2023/24:503	Malin Danielsson m.fl. (L)	5
2023/24:536	Sten Bergheden (M)	
2023/24:760	Jesper Skalberg Karlsson m.fl. (M)	
2023/24:844	Anders W Jonsson (C)	
2023/24:845	Anders W Jonsson (C)	
2023/24:996	Per Bolund m.fl. (MP)	91.1, 92–94 och 115
2023/24:1094	Markus Wiechel och Victoria Tiblom (båda SD)	8
2023/24:1101	John E Weinerhall (M)	
2023/24:1139	Kjell Jansson och Fredrik Ahlstedt (båda M)	
2023/24:1308	Tomas Eneroth och Hanna Westerén (båda S)	
2023/24:1459	Markus Wiechel m.fl. (SD)	2
2023/24:1496	Linnéa Wickman m.fl. (S)	
2023/24:1873	Emma Nohrén m.fl. (MP)	1, 17, 18 och 20–23
2023/24:1924	Magnus Manhammar (S)	1–3
2023/24:1955	Magnus Manhammar (S)	
2023/24:2209	Ann-Charlotte Hammar Johnsson m.fl. (M)	1 och 2
2023/24:2536	Markus Wiechel m.fl. (SD)	4
2023/24:2540	Lars Johnsson m.fl. (M)	1
2023/24:2628	Anna-Caren Säterberg m.fl. (S)	24